

Uchwała Nr
Rady Miejskiej w Chęcinach
z dnia

Druk Nr 13

w sprawie: przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Chęciny na lata 2023-2030

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 40), art. 17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 ze zm) Rada Miejska w Chęcinach uchwala co następuje:

§ 1

Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Chęciny na lata 2023-2030, która stanowi załącznik do niniejszej Uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Gminy i Miasta Chęciny.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

UZASADNIENIE

Jednym z podstawowych narzędzi realizacji polityki społecznej jest strategia rozwiązywania problemów społecznych. Obowiązek jej opracowania wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj.: Dz.U. 2021 poz.2268 ze zm.).

Opracowanie i realizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym.

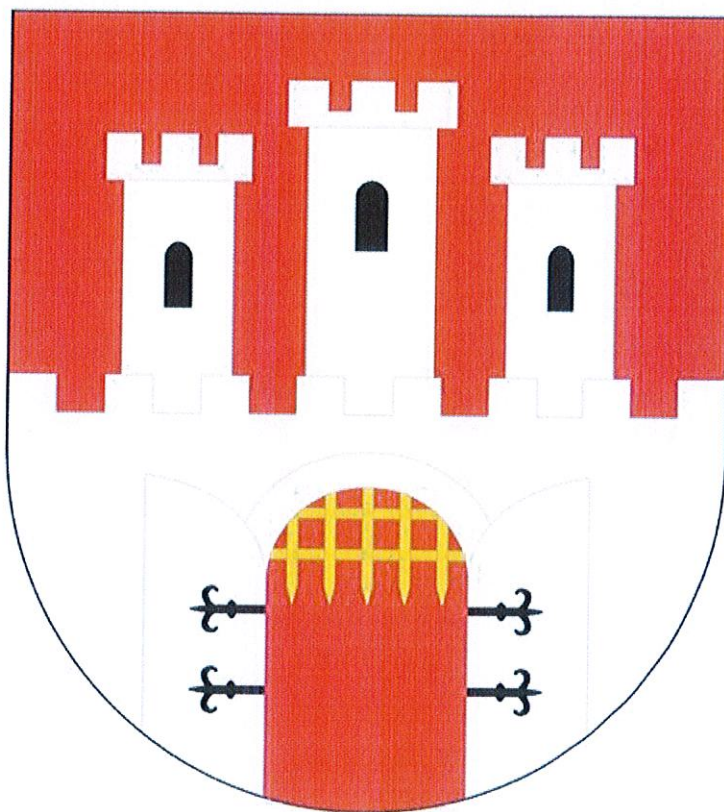
Strategia jest długofalową koncepcją polityki społecznej, mającą na celu objęcie wsparciem osób zagrożonych lub dotkniętych wykluczeniem społecznym oraz stworzenie optymalnych warunków funkcjonowania społeczności lokalnej. Misja samorządu skupiona jest na wspieraniu rodziny, pomocy w rozwiązywaniu problemów związanych z uzależnieniami, przemocą domową, ubóstwem i bezrobociem. Istotna jest również pomoc osobom starszym oraz niepełnosprawnym. Wypełnienie takiej misji wymaga wdrożenia celów strategicznych oraz operacyjnych wraz z kierunkami działań.

Opracowany dokument wytycza takie kierunki działań, które mają niwelować zjawiska społecznie niepożądane.

KIEROWNIK
Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Checinach

mgr Ewa Znojek

**STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
DLA GMINY CHĘCINY
NA LATA 2023-2030**

Chęciny 2023

Spis treści:

1. Wstęp	3
2. Podstawa prawna	4
3. Charakterystyka Gminy	6
3.1 Środowisko przyrodnicze	8
4. Diagnoza sytuacji społecznej mieszkańców Gminy i Miasta Chęciny	8
4.1 Struktura demograficzna mieszkańców i migracje ludności	8
4.2 Oświata	10
4.3 Opieka zdrowotna	13
4.4 Turystyka i rekreacja	15
4.5 Charakterystyka życia kulturalnego	20
4.6 Mieszkalnictwo	22
4.7 Bezpieczeństwo publiczne	23
5. Problemy społeczne w pespektywie Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej	25
5.1 Ubóstwo	28
5.2 Bezrobocie	30
5.3 Problemy osób starszych, niepełnosprawnych oraz długotrwale i ciężko chorych	35
5.4 Przemoc w rodzinie	40
5.5 Wspieranie rodzin i piecza zastępcza	44
5.6 Uzależnienia	46
6. Problemy społeczne w opinii mieszkańców Gminy Chęciny	49
7. Analiza SWOT	52
8. Wizja, misja i cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	56
9. Sposób realizacji Strategii i źródła finansowania	65
10. Monitoring i ewaluacja Strategii	66
11. Spis tabel i wykresów	67

1. WSTĘP

Obowiązek opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika bezpośrednio z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021r., poz. 2268 z późn. zm.). Art. 17 ust. 1 pkt 1 tejże ustawy jednoznacznie wskazuje, iż do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy m.in.: „*opracowanie i realizacja gminnej Strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka*”.

Celem poniższej Strategii Rozwiązania Problemów Społecznych dla Gminy Chęciny na lata 2023-2030 jest zdiagnozowanie kwestii społecznej, wyznaczenie celów strategicznych, operacyjnych i działań, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować skutki negatywnych zjawisk występujących na terenie gminy Chęciny. Dokument stanowi podstawę do realizacji działań rozwojowych

w obszarze pomocy społecznej, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Praca nad Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych to proces, mający kilka etapów, wymagający zaangażowania wielu osób i instytucji. Jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego, aby osiągnąć założone cele poprzez sterowanie procesem rozwoju i integracji polityki społecznej. Podstawą do wyznaczenia celów i działań Strategii była ilościowa analiza problemów społecznych za lata 2019-2022, analiza SWOT, wieloletnie doświadczenie oraz dane będące w dyspozycji Miejsko- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chęcinach, uzyskane w toku jego bieżącej działalności.

Opracowana Strategia ma charakter otwarty, zawiera w sobie założenie ciągłego doskonalenia zawartych w niej zapisów, modyfikacji kierunków działań oraz sposobów realizacji założonych celów.

Stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów z zakresu pomocospołecznej. Skuteczność wyznaczonych działań zależy zarówno od środków finansowych posiadanych przez gminę jak i efektywności w ich dalszym pozyskiwaniu, dlatego też dobrze opracowana Strategia jest podstawą skutecznego ubiegania się o środki

z budżetu państwa oraz fundusze Unii Europejskiej na realizację projektów ze sfery społecznej, dla których stanowi potencjalne uzasadnienie. Jako uzupełnienie środków gminnych należy wskazać aktywną współpracę z partnerami społecznymi, w tym organizacjami pozarządowymi. Organizacje te niejednokrotnie mają szersze możliwości ubiegania się o zewnętrzne środki finansowe, często niedostępne dla jednostek samorządu terytorialnego.

Odpowiednio zaprojektowana i wdrożona polityka społeczna stanowi inwestycję, która procentuje dla wszystkich mieszkańców. Działania zmierzające do integracji społecznej zwiększają potencjał rozwoju, a także sprzyjają zwiększeniu aktywności społecznej, a także w obszarze rynku pracy.

2. PODSTAWA PRAWNA

Dokumentami, które bezpośrednio regulują zadania i obowiązki w zakresie rozwiązywania problemów społecznych są ustawy składające się na instrumentarium polityki społecznej. Akty te ustanawiają i definiują narzędzia polityki, do których zalicza się m.in. instrumenty prawne, finansowe, organizacyjne itp. Narzędzia te mają wpływ na rozwiązywanie poszczególnych problemów i składają się na zakres rozwojowy danej jednostki administracyjnej, takiej jak województwo, powiat czy gmina.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Chęciny na lata 2023-2030 jest zgodna z dokumentami strategicznymi z zakresu polityki społecznej opracowanymi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym. Wśród dokumentów, których założenia wpływają na kierunki działań w obszarze polityki społecznej, należy wymienić przede wszystkim:

- ◆ Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030;
- ◆ Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)
- ◆ Strategia Demograficzna 2040;
- ◆ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030;
- ◆ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030;
- ◆ Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030;

- ◆ Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej;
- ◆ Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030;
- ◆ Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna na lata 2021-2035;
- ◆ Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030;
- ◆ Krajowy Plan Odbudowy;
- ◆ Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. BEZPIECZEŃSTWO – UCZESTNICTWO – SOLIDARNOŚĆ.

Głównym aktem prawnym wyznaczającym kierunek lokalnej pomocy społecznej jest ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, jednak na treść i realizację Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich w szczególności:

- ◆ ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym;
- ◆ ustawa z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych;
- ◆ ustawa z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów;
- ◆ ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i wolontariacie;
- ◆ ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- ◆ ustawa z dnia 27 sierpnia 2009r. o finansach publicznych;
- ◆ ustawa z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego;
- ◆ ustawa z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- ◆ ustawa z dnia 25 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- ◆ ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- ◆ ustawa z dnia 14 czerwca 1960r. Kodeks postępowania administracyjnego;
- ◆ ustawa z dnia 5 grudnia 2014r. o Karcie Dużej Rodziny;
- ◆ ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów;
- ◆ ustawa z dnia 11 lutego 2016r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci;
- ◆ ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem";
- ◆ ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty.

Powiązanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Chęciny na lata

2023-2030 z dokumentami na szczeblu regionalnym jest niezwykle istotne z punktu polityki spójności. To właśnie na szczeblu wojewódzkim rozstrzygana jest większość konkursów na realizację projektów przy udziale środków unijnych.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2021-2030 jest swoistą mapą priorytetów oraz drogowskazem kierunków działań, które w ciągu najbliższej dekady będą podejmowane w ramach regionalnej polityki społecznej. Aby osiągnąć zakładane cele strategiczne, tworzone będą warunki do tego, aby samorządy lokalne i instytucje polityki społecznej mogły w sposób efektywny wspierać mieszkańców regionu w szczególności wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznymi.

Głównym wykonawcą Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Chęciny jest Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chęcinach, który jest samodzielną jednostką organizacyjno- budżetową samorządu terytorialnego, podporządkowaną bezpośrednio Burmistrzowi Gminy Chęciny. Ośrodek ten zajmuje się działaniami z zakresu pomocy społecznej oraz realizuje zadania własne gminy w zakresie pomocy społecznej o charakterze obowiązkowym, fakultatywnym, jak również zadania zlecone gminie z zakresu administracji rządowej.

3. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Chęciny leży w obrębie Wyżyny Kielecko Sandomierskiej w południowo-zachodniej części Gór Świętokrzyskich. Swym zasięgiem obejmuje Pasma Chęcińskie, Pasma Zelejowskie, Grzbiet Olechowski, Grząby Bolmińskie i Grzywy Korzeckowskie. Gmina położona jest w centralnej części województwa świętokrzyskiego, w odległości kilkunastu kilometrów na południowy - zachód od Kielc. Od 1325r. posiada status gminy miejskiej.

W bezpośrednim sąsiedztwie Gminy Chęciny znajdują się:

- od strony północnej - Gmina Piekoszów,
- od północno – wschodniej- Gmina Sitkówka – Nowiny i Morawica,
- od strony południowej - Gmina Sobków,
- od zachodniej – Gmina Małogoszcz.

Rys. nr 1. Mapa powiatu kieleckiego.

Gmina Chęciny zajmuje obszar o urozmaiconej rzeźbie terenu, o średnim udziale lasów w ogólnej powierzchni. Ze względu na wyjątkowo malowniczy krajobraz miasto i gmina Chęciny ma uzasadnioną rangę w układzie regionalnym i krajowym. Pełni ważną rolę w utrzymaniu przestrzennej ciągłości obszarów aktywnych biologicznie.

Powierzchnia Gminy wynosi 127,28 km². W jej skład wchodzi 18 sołectw.

3.1 Środowisko przyrodnicze

Gmina Chęciny odznacza się bardzo cennymi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi i została w większości objęta prawną ochroną przyrody. Znaczna część Gminy położona jest w Chęcińsko-Kieleckim Parku Krajobrazowym i jego otulinie, który charakteryzuje się wybitnymi w skali kraju wartościami przyrodniczymi w zakresie przyrody nieożywionej oraz walorów geobotanicznych.

Teren Gminy Chęciny należy do najciekawszych geologicznie obszarów Polski. Park Krajobrazowy został utworzony na obszarze, który w przeszłości podlegał intensywnej eksploatacji surowców skalnych, co w znacznym stopniu przyczyniło się do odstonięcia wyjątkowych walorów przyrody nieożywionej. Występują tu skały prawie wszystkich okresów geologicznych, od kambru (paleozoik) po holocen (kenozoik). Park nazywany jest w związku z tym „rajem” dla geologów.

Chęcińsko-Kielecki Park Krajobrazowy został powołany w 1996r. Jego plan ochrony precyzuje zasady działalności ochronnej przyjęte dla tego obszaru. Biorąc pod uwagę fakt, że Gmina Chęciny położona jest na obszarze podlegającym ochronie prawnej, wszelka działalność turystyczna jak i prowadząca do rozwoju tej dziedziny gospodarki musi być podporządkowana zachowaniu wartości środowiska przyrodniczego, które stanowi główny walor turystyczny.

Ukształtowanie terenu Gminy Chęciny charakteryzuje się zróżnicowaniem krajobrazu, na który składa się szereg form takich jak: wzniesienia, obniżenia, doliny oraz formy pochodzenia antropogenicznego (wzrobiska poeksploatacyjne i hałdy). Zróżnicowanie rzeźby terenu silnie związane jest z budową geologiczną podłoża tektoniką oraz procesami akumulacyjno- denudacyjnymi zachodzącymi w czwartorzędzie. Położenie Gminy w dwóch różnych jednostkach strukturalnych (Góry Świętokrzyskie i Niecka Nidziańska) ma również swoje odbicie w ukształtowaniu terenu.

4. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ MIESZKAŃCÓW GMINY I MIASTA CHĘCINY

4.1 Struktura demograficzna mieszkańców i migracje ludności

Struktura ludności w podziale na wiek i płeć stanowi podstawę większości analiz demograficznych, gdyż determinuje skalę i rodzaj potrzeb społecznych. W Gminie Chęciny w latach 2019-2022 obserwuje się tendencję spadkową liczby ludności. Z przedstawionych danych można zauważyć, że Gmina Chęciny w 2019r. liczyła 14912 mieszkańców, natomiast w 2022r. 14651 mieszkańców. Zmniejszenie liczby ludności gminy jest zjawiskiem niepożądanym, w dłuższej perspektywie czasu mogącym w negatywny sposób odbić się między innymi na budżecie gminy. Z przedstawionej poniżej tabeli, że z roku na rok maleje liczba kobiet, które zamieszkują Gminę Chęciny.

Tab.1 Liczba mieszkańców Gminy Chęciny w latach 2019-2022

	2019	2020	2021	2022
Ogółem	14912	14864	14746	14651
w tym:				
Kobiety	7627	7275	7223	7164
Mężczyźni	7288	7589	7523	7487

Źródło: UGiM w Chęcinach

Ważnym elementem struktury demograficznej ludności mającym wpływ na przebieg procesów demograficznych jest wiek ludności, przekładający się na odsetek ludności w wieku produkcyjnym. Na przestrzeni ostatnich lat zmniejszyła się liczebność osób w wieku produkcyjnym oraz przedprodukcyjnym. Wzrósł natomiast udział osób w wieku poprodukcyjnym. Jest to niekorzystny obraz gminy.

Tab.2 Ekonomiczne grupy wiekowe

	2019	2020	2021	2022
Wiek przedprodukcyjny	2741	2708	2701	2661
Wiek produkcyjny	9400	9263	9132	9025
Wiek poprodukcyjny	2774	2893	2916	2965

Źródło: UGiM w Chęcinach

Gmina Chęciny ma ujemny przyrost naturalny, który 2022r. wyniósł -4,436. W 2022 roku na terenie gminy urodziło się 110 dzieci, a zmarło 175 osób. Liczba urodzeń w ciągu ostatnich czterech lat zmalała, natomiast wzrasta liczba zgonów.

Tab.3 Przyrost naturalny w Gminie Chęciny w latach 2019-2022

	2019	2020	2021	2022
Urodzenia	129	117	127	110
Zgony	146	149	213	175
Przyrost naturalny	-1,139	-2,153	-5,832	-4,436

Źródło: UGiM w Chęcinach

Ujemne saldo przyrostu naturalnego, zmniejszająca się liczba osób w wieku przedprodukcyjnym (dzieci i młodzieży) i zwiększająca w wieku poprodukcyjnym (osób starszych) wyznaczają obiektywną sytuację demograficzno-społeczną, do której będzie musiała być dopasowana struktura usług społecznych i działań w zakresie polityki społecznej prowadzonej przez lokalne samorzady, gminne i powiatowy. Należy kontynuować działania mające na celu m.in. wzrost perspektyw rozwojowych dla mieszkańców gminy i przeciwdziałanie migracji (szczególnie wśród ludzi młodych). Systematyczne postępowanie zjawiska starzenia się wymaga podjęcia z wyprzedzeniem, działań zmierzających do stworzenia nowoczesnego systemu polityki społecznej ukierunkowanej na zaspokajanie specyficznych potrzeb osób starszych. Starzenie się i starość jawią się jednym z kluczowych problemów społecznych, zarówno w aspekcie ekonomicznym i medycznym, jak i etycznym.

4.2 Oświata

Oświata jest jednym z najważniejszych obszarów życia społecznego, w tym także polityki społecznej. Jako podstawowy warunek rozwoju społeczeństw zajmuje ona szczególne miejsce w działaniach samorządów lokalnych. Na system oświaty składają się przede wszystkim przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne, placówki oświatowo-wychowawcze oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i resocjalizacyjne, a poszczególne

jednostki samorządu terytorialnego odpowiedzialne są zgodnie z ustawą o systemie oświaty za ich funkcjonowanie

Edukacja rozumiana jako wychowanie, wykształcenie, nauka oraz zdobywanie wiedzy, umiejętności i kształcenie, pełni zasadniczą rolę w rozwoju człowieka. Jako proces trwający od młodości jest sposobem na podniesienie zasobów ludzkich a tym samym, poziomu konkurencyjności gospodarki i przyspieszenia tempa rozwoju gospodarczego. Głównym problemem edukacji jest nierówny dostęp do niej przez całe życie, efektem czego są zróżnicowane szanse życiowe poszczególnych grup ludności, np. młodzieży mieszkającej na wsi i w mieście, dziewcząt i chłopców, dorosłych bez wykształcenia i z wykształceniem.

Na terenie gminy edukacja ukierunkowana jest na kształcenie obejmujące jej pierwsze etapy oraz umożliwia dalszą edukację w placówce prowadzonej przez powiat kielecki.

Tab. 4 Liczba placówek oświatowych działających na terenie Gminy Chęciny

	2019	2020	2021	2022
Przedszkola, oddziały przedszkolne, punkty przedszkolne	16	16	15	10
Szkoły Podstawowe	10	10	9	9
Szkoły ponadpodstawowe	1	1	1	1

Źródło: UGiM w Chęcinach

W roku szkolnym 2022 w Gminie Chęciny funkcjonowało 9 szkół podstawowych, 10 przedszkoli, punktów przedszkolnych i oddziałów przedszkolnych i jedna szkoła ponadpodstawowa, w których od września 2022 r. naukę rozpoczęło:

- ◆ 205 dzieci w wieku przedszkolnym,
- ◆ 975 uczniów w szkołach podstawowych;
- ◆ 391 uczniów w szkole ponadpodstawowej.

Na podstawie danych zawartych poniżej należy stwierdzić, że w ostatnich latach wzrasta liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli, oddziałów przedszkolnych, punktów natomiast maleje liczba uczniów w szkołach podstawowych na terenie Gminy Chęciny. Wzrasta także

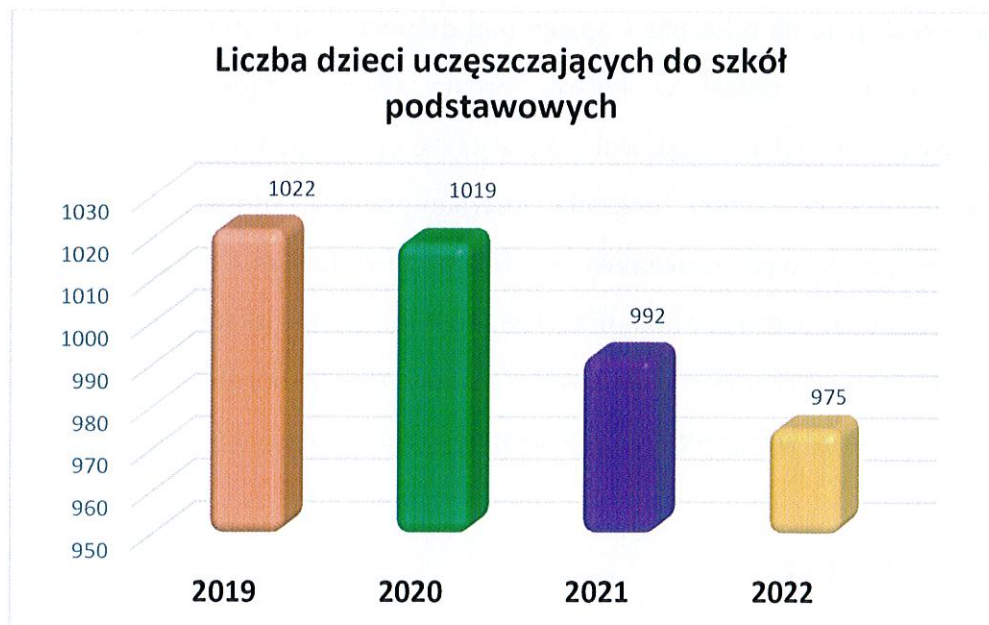
liczba młodzieży uczęszczającej do szkoły ponadgimnazjalnej, głównie uczniów uczęszczających do technikum.

Wykres 1. Liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli

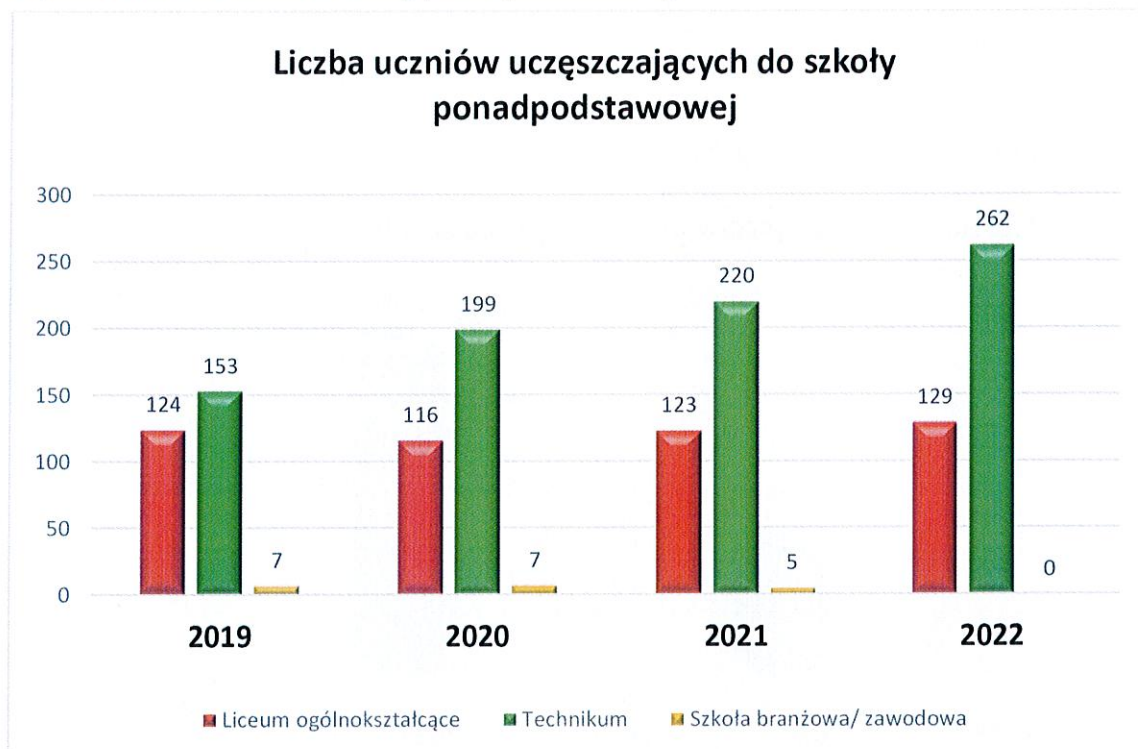
Źródło: UGiM w Chęcinach

Wykres 2. Liczba dzieci uczęszczających do szkół podstawowych

Źródło: UGiM w Chęcinach

Wykres 3. Liczba uczniów szkoły ponadpodstawowej

Źródło: Powiatowy Zespół Szkół w Chęcinach

W pełni zintegrowane i ogólnodostępne usługi wczesnodziecięcej opieki i edukacji – nastawione w równym stopniu na edukację i opiekę nad dziećmi – są ważnym elementem spójnego systemu edukacji i opieki w Polsce. Gmina Chęciny zapewnia dzieciom i młodzieży równy dostęp do edukacji. Zapewniona jest także opieka nad dziećmi w postaci przedszkoli i żłobka, co po części pozwala rozwiązać obawy rodziców związane z pogodzeniem obowiązków wychowawczych z życiem zawodowym. Baza placówek oświatowych jest na bieżąco modernizowana- umożliwia to młodym mieszkańcom dostęp do wysokiej jakości kształcenia. Uczniowie mogą również korzystać z bogatej oferty zajęć pozalekcyjnych, co zapewnia im warunki do wszechstronnego rozwoju.

4.3. Opieka zdrowotna

Stan zdrowia mieszkańców uzależniony jest od warunków społeczno-ekonomicznych, stylu życia mieszkańców, jakości środowiska w miejscu zamieszkania i pracy, poziomu zabezpieczenia potrzeb zdrowotnych i socjalnych. Najważniejsze ogniwa systemu opieki zdrowotnej w Polsce to praktyki lekarskie, pielęgniarek i położnych, przychodnie i szpitale.

Podstawowa opieka zdrowotna (POZ) na terenie Gminy Chęciny jest świadczona przez 3 placówki. W 2022r. w przychodniach zatrudnionych było 21 lekarzy w tym 15 świadczących podstawową opiekę zdrowotną i 6 specjalistów, jak również 10 pielęgniarek, w tym 10 środowiskowych. W przychodni była 1 zadeklarowana położna. Pacjenci mogli skorzystać z jednego gabinetu rehabilitacji i fizjoterapii. Na terenie Gminy Chęciny działa 5 aptek.

Poniżej przedstawiono szczegółowe dane dotyczące liczby zadeklarowanych pacjentów oraz liczby udzielonych porad w ramach podstawowej opieki zdrowotnej w placówkach zapewniających opiekę zdrowotną.

Tab. 5 Liczba zadeklarowanych pacjentów do placówek zapewniających opiekę zdrowotną w latach 2019-2022

	2019	2020	2021	2022
Liczba zadeklarowanych pacjentów do:				
Lekarza	12 154	12 172	12 139	12 050
Pielęgniarki	12 394	12 364	12 342	12 249
Położnej	4965	4979	5042	5064
Pielęgniarki szkolnej	1436	1460	1504	1529

Źródło: SZPOZ w Chęcinach

Tab. 6 Liczba udzielonych porad w ramach podstawowej opieki zdrowotnej

	2019	2020	2021	2022
Liczba udzielonych porad przez:				
Lekarza	53 072	47 581	50 889	53 008
Pielęgniarki	2132	1634	1291	1468
Położnej	905	514	631	514

Źródło: SZPOZ w Chęcinach

4.4. Turystyka i rekreacja

Gmina i Miasto Chęciny są interesującym miejscem dla turystów wypoczywających na Ziemi świętokrzyskiej. Szansę rozwoju należy upatrywać w turystyce tranzytowej, turystyce objazdowej, turystyce wycieczkowej.

Ze względu na swe walory przyrodnicze, krajobrazowe i historyczne Gmina stawia na rozwój turystyki oraz agroturystyki, choć musi poprawić służące temu warunki, a więc polepszyć sieć dróg oraz rozwinąć bazę noclegową.

O skali atrakcyjności turystycznej Gminy świadczą:

- Struktura bazy noclegowej i żywieniowej
- Atrakcyjność kulturowa
- Atrakcyjność przyrodnicza

Na terenie Gminy i Miasta Chęciny znajdują się 4 hotele (Hotel „Cynamon”, Hotel „Okraglak”, Hotel „Da Vinci”, „Hotel Zajazd Raj”) o średnim standardzie świadczonych usług.

Jedną z nowszych form turystyki jest agroturystyka należąca do tych dziedzin życia społeczno-gospodarczego, które nie mają wygórowanych wymagań lokalizacyjnych i mogą rozwijać się nawet w małych miejscowościach. Celem oraz istotnym sensem wypoczynku agroturystycznego jest aktywny relaksowy pobyt w gospodarstwie rolnym.

Przebywanie w zdrowym wiejskim otoczeniu i czynne poznawanie różnych składników środowiska przyrodniczego i wyrobów działalności ludzkiej oraz pobyt w zdrowym naturalnym środowisku jest jednym z głównych motywów rozwoju współczesnej agroturystyki. Będąc w Gminie Chęciny można skorzystać z noclegu w 34 agroturystykach.

Na obszarze Gminy Chęciny bazę gastronomiczną otwartą na potrzeby turystów stanowią następujące obiekty:

Tab. 7 Baza gastronomiczna na terenie Gminy Chęciny

Nazwa placówki	Adres i dane	Nazwa placówki	Adres i dane
Restauracja Pod Zamkiem	ul. Armii Krajowej 26-060 Chęciny Tel: 41 315 10 33 Fax: 41 315 21 50 Kom: 602 153 926	Gościniec "Pod Trzema Basztami"	ul. Stanisława Branickiego 32 (dojazd od ul. Radkowskiej) 26-060 Chęciny tel. 665 150 944, fax: 41 315 11 77

Hotel & Restauracja OKRĄGLAK	Korzecko 88b Kod pocztowy: 26-060 Chęciny tel. 600 970 938, 603 820 003 tel/fax. 41 315 65 17	Zajazd Pod Srebrną Górą	Pl. 2 Czerwca 28 26-060 Chęciny tel. 41 315 10 09, 664 763 281
Kebab Smakuś	Pl. 2 Czerwca 23 26-060 Chęciny tel. 664 811 884	Cafe LATARENKA	Pl. 2 Czerwca 5 26-060 Chęciny tel. 881 686 215, 512 484 400
Pizzeria "U Dominika"	ul. Strażacka 1B 26-060 Chęciny tel. 41 24 29 715, 600 650 207	Hotel Kawiarnia Restauracja da Vinci	Podzamcze 45 26-060 Chęciny tel. 607 570 902
Karczma	ul. Łokietka 30 26-060 Chęciny tel. 661 813 520	Sami Swoi zapiekanki, hamburgery	Pl. 2 Czerwca 18 26-060 Chęciny tel. 506 020 249
Hotel & Restauracja "Cynamon"	Tokarnia 186 26-060 Chęciny tel. 41 315 40 56, 508 452 803	Lodziarnia-Teresa Piotrowska	Pl. 2 Czerwca 15 26-060 Chęciny
Pizzeria "Pizza House"	ul. Armii Krajowej 16 26-060 Chęciny tel. 515 778 088	Pierogarnia - Bistro Ze Smakiem	ul. Armii Krajowej 12 26-060 Chęciny te. 505 174 486
Hotel & Restauracja Zajazd Raj	ul. Dobrzączka, 26-060 Chęciny tel.: 41 346 51 27, 602 153 926,	Pizza Pub Cameleon	Bolmin-Wymysłów 1C 26-060 Chęciny tel. 500 173 300
La Baguette	Parking pod Zamkiem Królewskim w Chęcinach ul. Jędrzejowska 24 26-060 Chęciny tel. 505 359 338	Hotel & Restauracja Okrągłak	Korzecko 88b tel. 600 970 938 fax. 41 3156517
Cukiernia u Ramiączka	ul. Łokietka 4 26-060 Chęciny te. 41 315 22 38	Karczma Kuźnia Smaków	Tokarnia 303, 26-060 Chęciny tel. 531 433 809
Pizzeria "Oliwa do Ognia"	Pl. 2 Czerwca 22 26-060 Chęciny tel. 697 005 277	Grill Bar Chęciny	ul. Jędrzejowska bn (obok parkingu pod Zamkiem Królewskim) 26-060 Chęciny tel. 795 552 622
Cukiernia Lodziarnia Ze Smakiem	Pl. 2 Czerwca 22 26-060 Chęciny tel. 664 811 884		

Źródło: www.checiny.pl

Walory środowiska przyrodniczego i kulturowego (liczne zabytki, wzniesienia, lasy, zbiorniki wodne) w Gminie Chęciny stwarzają potencjalne warunki do rozwoju turystyki, zarówno pobytowej jak i objazdowej.

Inną formą wypoczynku występującą na terenie Gminy Chęciny jest turystyka krajoznawcza. W tym celu zostały wytyczone szlaki turystyczne (zielony, niebieski, żółty i czarny) przebiegające przez atrakcyjne krajobrazowo i kulturowo miejscowości Gminy Chęciny.

Gmina Chęciny posiada wiele cennych obiektów i zespołów zabytkowych, co bez wątpienia wpływa na jej wysoką atrakcyjność kulturową. Do osobliwości Gminy Chęciny należą:

Zamek Królewski w Chęcinach - Zamek w Chęcinach wzniesiony został, na przełomie XIII i XIV wieku. W czasach panowania Władysława Łokietka odbywały się tu zjazdy rycerstwa. Stąd wyruszone pod Płowce, gdzie doszło do nierozstrzygniętej bitwy z Krzyżakami. Tu przechowywano skarbiec archidiecezji gnieźnieńskiej w czasie wojny z Krzyżakami, a później skarbiec koronny. Jak mówią okoliczni mieszkańcy o północy na murach zamku pojawia się „biała dama” – postać Królowej Bony, która przechadza się z pochodnią. W kwietniu 2015r. został oddany po remoncie i w swe odrestaurowane mury przyciąga jeszcze większą liczbę turystów.

Park Etnograficzny w Tokarni – to wyjątkowe miejsce, które przenosi nas w dawne czasy ma za zadanie zachowanie najcenniejszych zabytków budownictwa wiejskiego i małomiasteczkowego Kielecczyny. Jak dotąd na obszarze 65 ha wzniesiono 30 przeniesionych z terenu obiektów. Domy i zabudowania tworzą małe wioski, a walory przyrodnicze sprawiają, że jest to idealne miejsce na wypoczynek.

Jaskinia Raj – znana w całej Polsce ze swej charakterystycznej szaty naciekowej. Jest jednym z najczęściej odwiedzanych obiektów turystycznych województwa świętokrzyskiego. Odkrywcami jaskini byli czterej uczniowie Technikum Geologicznego w Krakowie, którzy w 1964r odbywali tu praktyki terenowe. Do zwiedzania została udostępniona w 1972 r. po przeprowadzonych badaniach.

Centrum Neandertalczyka- znajduje się tuż obok Jaskini Raj. Specjalna kapsuła sferyczna, w której znajduje się nowoczesne Centrum Neandertalczyka mieści cztery sale tematyczne. W pierwszej można dowiedzieć się o ewolucji od momentu Wielkiego Wybuchu do pojawienia się człowieka neandertalskiego. W następnych salach zwiedzający zapoznają się z tym jak żył neandertalczyk, co jadł, jak walczył i co robił w wolnym czasie. Bez wątpienia najbardziej ciekawym elementem wystawy jest naturalnych rozmiarów replika mamuta, który liczy sobie trzy i pół metra wysokości i ponad sześć metrów długości. Olbrzym ma dwu i pół metrową trąbę i jest pokazany w scenie, w której dwóch naturalnych rozmiarów neandertalczyków

próbuję go powalić. W ostatniej sali zapoznamy się z najnowszymi światowymi oraz lokalnymi odkryciami dotyczącymi życia Neandertalczyka. Sceny z polowań i codziennego życia sprzed tysięcy lat można oglądać dzięki ekranom dotykowym i tablicom multimedialnym. Warto też dodać, że po wystawie oprowadzi nas audioprzewodnik. Po wejściu do Centrum każdy dostaje słuchawki, za pomocą których słucha przez 30 minut o ciekawostkach z życia neandertalczyków

Centrum Nauki- Od 2014 roku w skład Regionalnego Centrum Naukowo-Technologicznego wchodzi także Centrum Nauki Leonardo Da Vinci. Jest to drugi co do wielkości po Centrum Nauki Kopernik w Warszawie, obiekt popularyzujący nowoczesną naukę przez zabawę. Lokalizacja Centrum daje nieograniczone możliwości. Na terenach inwestycyjnych powstał obiekt, gdzie znajduje się najnowocześniejszy sprzęt i ekspozycje z całego świata. Turyści mają możliwość bezpośredniego kontaktu z twórczością Leonarda da Vinci zwiedzając wystawę „Świat Leonarda da Vinci”, która została przywieziona z Mediolanu, a pokazywana była m.in. w San Francisco, Montrealu, Meksyku, Nowym Yorku, Tokio, Filadelfii i San Paulo. Dzieci i dorośli mogą podziwiać trójwymiarowe modele projektów Leonarda, zbudować wynalazki na interaktywnych stanowiskach, podziwiać znane obrazy Leonarda, m.in. „Ostatnią Wieczerzę” czy „Mona Lisę”. Każdy może zapoznać się z najważniejszymi notatkami Leonarda i odkryć wiele tajemnic tego piętnastowiecznego geniusza. Młodzież i dzieci mogą także przeprowadzać eksperymenty naukowe poznając tajemnice przyrody. Z kolei nauczyciele mają możliwość wykorzystać nowoczesne i innowacyjne metody kształcenia dla najmłodszych zdecydowanie różniące się od tych w szkole. Natomiast odwiedzające Centrum rodziny spędzą mile i ciekawie wolny czas. Pobyt w Centrum nauki Leonardo to połączenie zabawy i nauki z wielu dziedzin, a także możliwość rozwoju.

Klasztor Franciszkanów - ufundowany przez Kazimierza Wielkiego w 1368 r. Po 1605 r. starosta S. Branicki rozbudował budynki klasztorne nadając im dzisiejszy wygląd. Kościół był od początku murowany z kamienia w stylu gotyckim. Po kasacie w 1864 r. klasztor przekształcono w więzienie, a po 1970 r. budynki klasztorne wraz z kościołem oddano na cele turystyczne. Obecnie cały kompleks budynków jest znowu w posiadaniu ojców franciszkanów.

Kościół św. Bartłomieja - Kościół został wzniesiony w I poł. XIV w. prawdopodobnie przez Władysława Łokietka. Jego budowę ukończył Kazimierz Wielki ok. 1350 r. Kościół ma charakter gotycki. Przy prezbiterium znajduje się renesansowa kaplica rodziny Fodygów wzniesiona w

1614 r. W jej krypcie spoczywają zwłoki mistrza budowlanego, gwarka i wójta chęcińskiego Kacpra i jego żony Zuzanny z Grodzianowic.

Muzealna Izba Górnictwa Kruszcowego – Izba poświęcona jest dziejom górnictwa i hutnictwa regionu chęcińskiego. W muzeum można dowiedzieć się m. in. jak ciężka i niebezpieczna była praca średniowiecznych górników, jakich prymitywnych narzędzi używali, jakie rudy wydobywano w dolinie Chęcińskiej i jak one powstały.

Synagoga - została zbudowana po 1638 r. roku, dzięki przywilejowi króla Władysława IV Wazy, który zezwolił Żydom na wybudowanie dwuizbowego domu modlitwy.

Niemczówka - kamienica w stylu renesansowym, w zabudowie szeregowej, z obszerną sienią przejazdową. Należała do Walentego i Anny z Niemców Wrześniów. Została wybudowana w 1570 r. Dawniej była karczmą.

Klasztor ss. Bernardynek – To, co najbardziej urzeka w klasztornym kościele, to przebogaty barokowy wystrój ołtarzy, rzeźb i malarstwa. Pozwolenie na utworzenie klasztoru uzyskała w 1643 r. Klara Grędoszewska. Klaryski nie miały początkowo swego miejsca modlitw i dopiero w 1673 r. otrzymały kościółek św. Marii Magdaleny.

Góra Zelejowa – rezerwat przyrody nieożywionej i leśny o powierzchni 67 ha. Zelejowa położona 2 km na północ od Chęcin wznosi się na 372 m n.p.m. Jej stoki porasta las, a miejscami na polanach dominują murawy kwietne z roślinnością kserotermiczną. Rezerwat posiada wybitne walory krajoznawcze i widokowe.

Jaskinia Piekło – położona na północno-zachodnim stoku Góry Żakowej w Paśmie Zelejowskim. Długość jej korytarzy 57 m, prowadzą do niej 4 wejścia. Główny otwór jaskini prowadzi do obszernego poziomego korytarza. W jaskini znajduje schronienie wiele gatunków nietoperzy. Zimują one w wąskich i raczej niedostępnych korytarzach. Więcej informacji znajdziesz tutaj.

Ośrodek Pomocy Dzikim Zwierzętom - Ptasi Azyl – położony jest w miejscu oddalonym od zabudowań, w dolinie rzeki Czarnej Nidy, na powierzchni 76 arów, w tym 26 arów lasu w miejscowości Ostrów, powstał w 2003 roku założycielem jest pan dr Janusz Wróblewski, który wie o ptakach prawie wszystko. W Azylu znajdują opiekę liczne dzikie zwierzęta (w 90 procentach ptaki).

Rycerze Pana Andrzeja – gospodarstwo położone w Siedlcach. Właścicielem posesji jest pan Andrzej Pędzik, który postawił z drewna i kamienia świąt dawnych rycerskich obyczajów, wojów i zamkowych strażnic.

Ruiny dworu w Bolminie - dwór leży u stóp pasma wzgórz zwanego Grząbą Bolminskie, które ciągnie się prawie do Chęciny. Niewielka budowla powstała w końcu XVI lub na początku XVII wieku. Często też bywa nazywana zamkiem lub pałacem.

Pozostałości Dworu w Ostrowie - dwór znajdował się na lewym brzegu Białej Nidy, na zachód od zabudowy wsi, na wyspie. Pozostałości dworu datowane są wstępnie na XVI – XVIIw. Zachowane są fragmenty piwnic i relikty przyziemia.

Młyn wodny w Ostrowie - Założony na Czarnej Nidzie, wzmiankowany w 1540 r. we wsi będącej własnością szlacheckich Piotra i Jana Ostrowskich. W górze rzeki kamienne tamy przelewowe. Napęd na turbinę. Komora drewniana, przemiła na dwie pary wały. Czynny. Stan zachowania dobry. Obok młynicy zachowana była stara turbina z dawnego urządzenia.

Rezerваты przyrody - Na terenie gminy Chęciny istnieje kilka rezerwatów przyrody takich jak: Góra Miedzianka, Góra Rzepka, Góra Zelejowa, Góra Żakowa, Milechowy, Wolica.

Położenie Gminy sprzyja rozwojowi funkcji rekreacyjnej. Wysoka lesistość, zróżnicowany krajobraz, stosunkowo czyste środowisko sprawiają, że Gmina jest bardzo atrakcyjna dla turystów.

4.5. Charakterystyka życia kulturalnego

Gmina Chęciny, oprócz zabytków, oferuje turystom bogatą ofertę imprez kulturalnych, które w głównej mierze realizuje Centrum Kultury i Sportu w Chęcinach wraz z Urzędem Gminy i Miasta, współpracując Policją, OSP, MOPS w Chęcinach, Zamkiem Królewskim, ZGK, CHUTW, szkołami z terenu Gminy, Stowarzyszeniem ASUMPT, Fundacją Studio TM, Studiem nagrań Koliber. Na terenie Gminy Chęciny funkcjonuje 8 świetlic i 2 biblioteki.

Poniższa tabela przedstawia szczegółowo liczbę dzieci uczęszczających na zajęcia świetlicowe oraz liczbę czytelników bibliotek.

Tab.8 Liczba dzieci uczęszczających na zajęcia świetlicowe i liczba czytelników bibliotek w latach 2019-2022

	2019	2020	2021	2022
Liczba dzieci uczęszczających na zajęcia świetlicowe	190	0	255	270
Liczba czytelników bibliotek	1141	649	677	681

Źródło: CKiS Chęciny

Corocznie w Gminie Chęciny są organizowane liczne wydarzenia kulturalne, spotkania autorskie, promocje. Wśród wydarzeń odbywających się cyklicznie można wymienić: WOŚP, Walentynki, Przegląd Pieśni Wielkopostnych, Przegląd Pieśni Maryjnych, Dzień Kobiet, Dzień Matki, Dzień Dziecka, Ferie w Gminie, Zamkowe spotkania z muzyką, Święto Chęcin, Tryptyk Żydowski, Plener malarski, wernisaż poplenerowy, Kino letnie, festiwal teatralny, Kadrówka, Dożynki, Mam talent, Mikołajki, Barbórka, Uroczystości patriotyczne 2 czerwca, Uroczystości pod Pomnikiem Lotników, Uroczystości 11 listopada, Majówka.

Aktywni Seniorzy z terenu Gminy mogą skorzystać z oferty Chęcińskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku oraz Klubu Seniora.

Działalność CHUTWU polega na integracji członków poprzez uczestnictwo w wykładach, zajęciach sportowych i rekreacyjnych, basenie. Grupa działa aktywnie w warsztatach teatralnych, rękodzielniczych, zajęciach tanecznych. Organizuje wycieczki i turnusy rehabilitacyjne oraz wczasy. Członkowie CHUTW aktywnie uczestniczą w wydarzeniach kulturalnych na terenie gminy Chęciny, reprezentują społeczność Uniwersytetu na forum Powiatu i Województwa. W 2022r. do Chęcińskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku należało 135 osób.

W ramach działalności Klubu Seniora spotkania koleżeńskie odbywają się 1x w miesiącu , kładąc nacisk na wspólne spędzanie czasu by zmotywować osoby starsze i samotne do wyjścia z domu, by porozmawiać, pośpiewać czy potańczyć. Klub szczególnie w miesiącach wiosenno-letnich wyjeżdża na wycieczki krajoznawcze oraz pielgrzymki do miejsc kultu religijnego. Do Klubu Seniora w 2022r. należało 50 członków i 18 sympatyków.

Mieszkańcy Gminy Chęciny (zarówno dzieci, jak i dorośli) mogą korzystać z szerokiej oferty kulturalnej i sportowej. Udział w zajęciach dodatkowych stanowi jeden z najbardziej uniwersalnych i selektywnych czynników chroniących uczniów przed angażowaniem się

w zachowania problemowe. Lokalne wydarzenia przyczyniają się do aktywizacji lokalnej gospodarki, integracji lokalnej ludności, a także tworzenia silnego poczucia przynależności.

4.6. Mieszkalnictwo

Zasoby i warunki mieszkaniowe ludności determinują w znacznym stopniu jakość jej bytowania. Niejednokrotnie określają również granice możliwości realizowania własnych aspiracji życiowych.

W latach 2019-2022 liczba budynków mieszkalnych, które są własnością Gminy Chęciny, jak i liczba mieszkań komunalnych zmniejszała się. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania, jak i przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w tym samym czasie ulegała zmianom. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

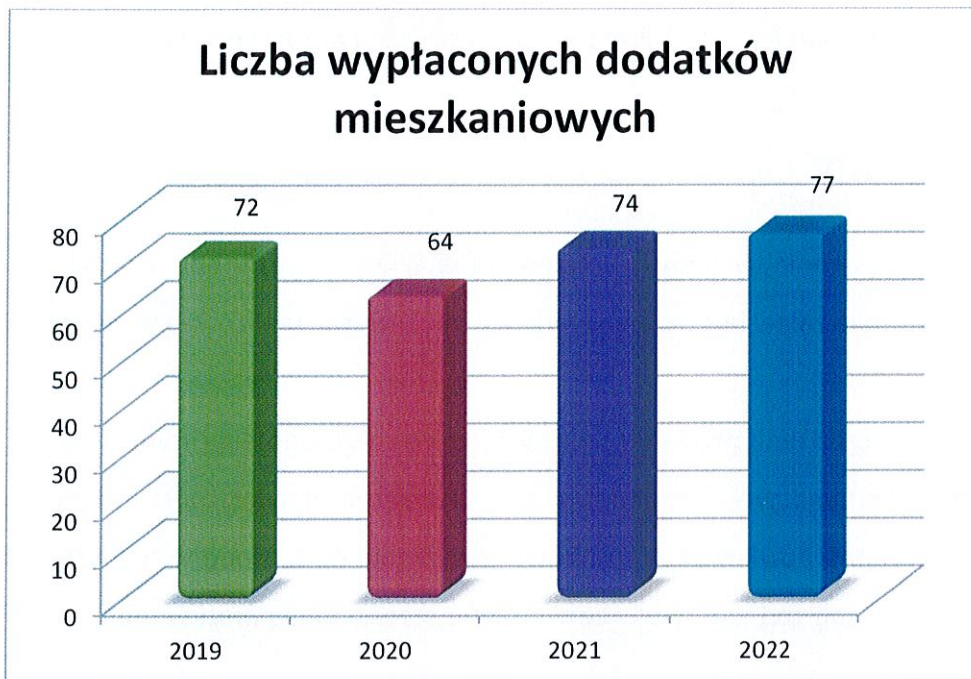
Tab.9 Zasoby mieszkaniowe Gminy Chęciny

	2019	2020	2021	2022
Liczba budynków mieszkalnych w Gminie Chęciny	16	15	15	15
Liczba mieszkań komunalnych	84	79	80	80
Powierzchnia użytkowa mieszkań (w m²)	2957,52	2787,64	2818,64	2829,68
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (w m²)	35,21	35,29	35,23	35,37
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (w m²)	17,71	17,42	17,29	17,25

Źródło: ZGK Chęciny

Analizując poniższy wykres można zauważyć, że w latach 2021-2022 MGOPS w Chęcinach wypłacił więcej dodatków mieszkaniowych niż w 2019r., natomiast w 2020r. odnotowano spadek wypłaconych świadczeń.

Wykres 4. Liczba dodatków mieszkaniowych przyznanych w latach 2019-2022

Źródło: MGOPS Chęciny

4.7. Bezpieczeństwo publiczne

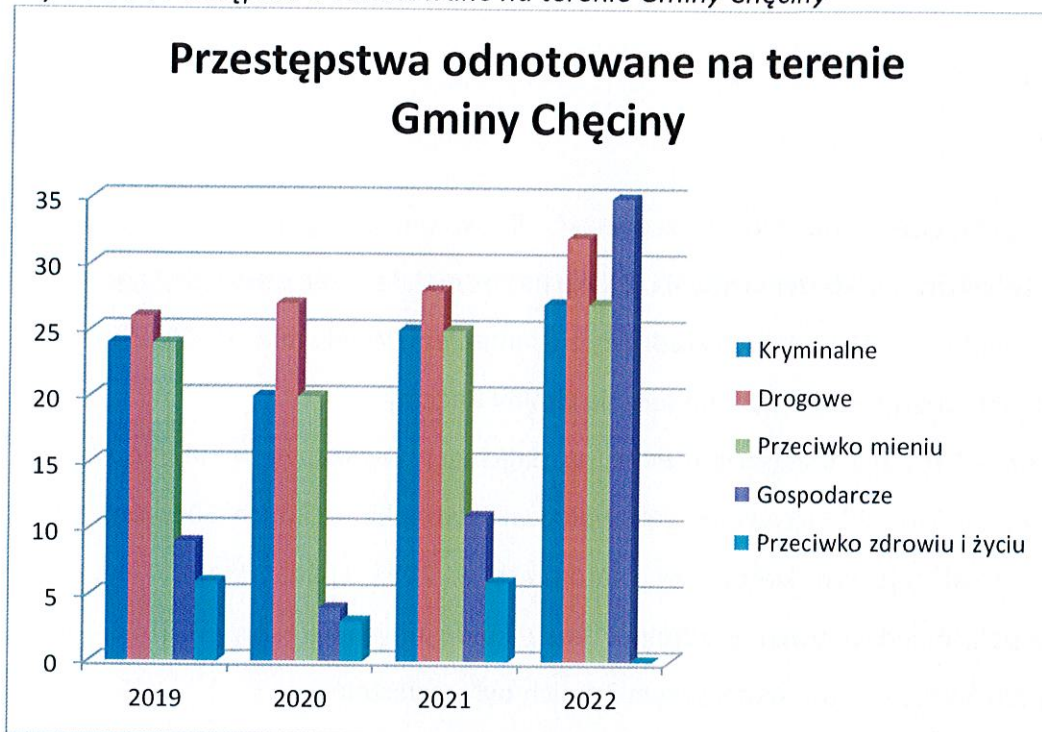
Bezpieczeństwu publicznemu zagraża przestępczość, która jest zjawiskiem dynamicznym i podobnie jak społeczeństwo, podlega rozwojowi. Choć stanowi margines życia społecznego, poprzez swą intensywność i częstotliwość może mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciskać dotkliwie piętno na jej funkcjonowaniu. Przestępczość jest jednym ze zjawisk społecznych, które mają negatywny wpływ na funkcjonowanie społeczności lokalnej.

Główne zadania w zakresie ochrony bezpieczeństwa mieszkańców oraz utrzymania porządku publicznego realizuje Komisariat Policji w Chęcinach, jako jednostka podległa Komendzie Miejskiej Policji w Kielcach. Ponadto na terenie gminy Chęciny funkcjonuje 8 jednostek Ochotniczych Straży, gdzie w 2022r. zadeklarowanych było 230 strażaków ochotników. Obecnie do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego włączone są 4 jednostki OSP terenu Gminy Chęciny.

Komenda Policji w Chęcinach współpracuje ściśle z wieloma instytucjami działającymi na terenie Gminy i Miasta Chęciny, angażując się w działania mające na celu poprawę

bezpieczeństwa oraz przeciwdziałanie patologiom społecznym. Chęcińska Policja prowadzi konsekwentną walkę z nietrzeźwymi kierowcami oraz przestępczością narkotykową.

Wykres. 5 Przestępstwa odnotowane na terenie Gminy Chęciny

Źródło: KP Chęciny

Biorąc pod uwagę dane przedstawione na poniższym należy zauważyć, że w latach 2019-2022 na terenie Gminy Chęciny najczęściej popełniono przestępstw drogowych. W roku 2022 odnotowano znaczny wzrost przestępstw gospodarczych w stosunku do lat ubiegłych. Należy również zauważyć, że nie odnotowano żadnego przestępstwa przeciwko zdrowiu i życiu w 2022r. Poniższa tabela przedstawia rodzaje przestępstw dokonanych w latach 2019-2022.

Tab. 10 Rodzaje przestępstw popełnionych w latach 2019-2022

	2019	2020	2021	2022
Kradzież mienia	6	7	5	15
Kradzież z włamaniem	10	7	8	9
Uszkodzenie mienia	19	15	18	21
Bójka i pobicie	6	3	6	0

Fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną	9	7	13	11
Uchylanie się od płacenia alimentów	32	14	12	5
Groźby karalne	5	6	3	4
Cyberprzestępczość	0	7	20	37

Źródło: KP Chęciny

Analizując powyższe dane można zauważyć, iż w omawianym okresie najczęściej popełniono przestępstw uszkodzenia mienia. Z roku na rok malała liczba osób uchylających się od płacenia alimentów i dokonujących kradzieży z włamaniem. W latach 2019-2022 znacznie wzrosła natomiast cyberprzestępczość na terenie Gminy Chęciny.

Z danych pozyskanych z Komisariatu Policji w Chęcinach wynika, że w Gminie Chęciny w 2019 roku zatrzymano 22 kierowców pod wpływem alkoholu. W latach 2020 oraz 2022 odnotowano wzrost pijanych kierowców, natomiast w 2021 spadła liczba kierowców prowadzących pojazd pod wpływem alkoholu w stosunku do innych okresów. W 2022r. miało miejsce 9 wypadków samochodowych, w tym 2 z nich były śmiertelne.

5. PROBLEMY SPOŁECZNE W PERSPEKTYWIE MIEJSKO-GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chęcinach jest jednostką organizacyjną Gminy Chęciny, która zgodnie z ustawą o pomocy społecznej realizuje zadania własne oraz zlecone z zakresu administracji rządowej.

Zgodnie z art. 2. 1. Ustawy o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Zgodnie z art. 3. w/w ustawy pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie sytuacjom, o których mowa w art. 2 ust. 1, przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Rodzaj, forma i

rozmiar świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy. Potrzeby osób i rodzin korzystających z pomocy powinny zostać uwzględnione, jeżeli odpowiadają celom i mieszczą się w możliwościach pomocy społecznej.

W 2022r. prawo do świadczeń pieniężnych zgodnie z art. 8. 1 ustawy o pomocy społecznej przysługiwało osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekraczał kwoty 776 zł, oraz osobie w rodzinie, w której dochód na osobę w rodzinie nie przekraczał kwoty 600 zł.

Podstawą przyznania pomocy jest przeprowadzenie wywiadu środowiskowego, który przeprowadza się w miejscu zamieszkania osoby lub rodziny albo w miejscu ich pobytu. Pracownik socjalny przeprowadza wywiad środowiskowy w terminie 14 dni od daty wszczęcia postępowania. Pracownik socjalny, przeprowadzając wywiad, bierze pod uwagę indywidualne cechy, sytuację osobistą, rodzinną, dochodową i majątkową osoby samotnie gospodarującej lub osób w rodzinie, mogące mieć wpływ na rodzaj i zakres przyznawanej im pomocy. Na podstawie przeprowadzonego wywiadu pracownik socjalny dokonuje analizy i oceny sytuacji danej osoby lub rodziny i formułuje wnioski z niej wynikające, stanowiące podstawę planowania pomocy. Poniższa tabela przedstawia ilość wywiadów przeprowadzonych przez pracowników socjalnych w latach 2019-2022.

Tab. 11 Liczba osób, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy w latach 2019-2022

	2019	2020	2021	2022
Liczba osób, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy	1308	1132	1271	935

Źródło: MGOPS w Chęcinach

Z danych Miejsko- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chęcinach wynika, iż ogólna liczba rodzin korzystających z pomocy w 2022r. zmalała w stosunku do liczby rodzin korzystających z pomocy w latach 2019-2021. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tab. 12 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2019-2022 oraz liczba osób w tych rodzinach

	2019	2020	2021	2022
Liczba rodzin	420	441	364	331
Liczba osób w rodzinach	885	954	697	562

Źródło: MGOPS w Chęcinach

Według obserwacji pracowników socjalnych MGOPS w Chęcinach, widoczna jest poprawa sytuacji finansowej i bytowej rodzin korzystających ze wsparcia. Powodem zgłoszenia się do MOPS o pomoc jest występująca bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Dotyczy to zwłaszcza rodzin niepełnych i wielodzietnych, gdzie w odniesieniu do ostatnich trzech lat nastąpił spadek liczby rodzin korzystających ze wsparcia z tego właśnie powodu. W grupie osób i rodzin, gdzie występuje niepełnosprawność zauważalny jest wzrost liczby osób ubiegających się o pomoc społeczną. Pozytywnym zjawiskiem jest stały spadek liczby rodzin korzystających z pomocy MOPS z powodu bezrobocia i przemocy w rodzinie. Wzrasta natomiast liczba osób korzystających ze wsparcia z powodu bezdomności. Poniżej prezentowane są dane liczbowe dotyczące powodów przyznawania pomocy przez MGOPS w odniesieniu do ostatnich czterech lat.

Tab. 13 Powody przyznania pomocy społecznej

	Liczba rodzin				Liczba osób w rodzinach			
	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022
<i>Ubóstwo</i>	150	143	151	145	280	270	248	200
<i>Bezdomność</i>	7	11	15	16	7	11	15	16
<i>Potrzeba ochrony macierzyństwa i wielodzietności</i>	24	18	14	13	115	89	70	71
<i>Bezrobocie</i>	93	83	72	57	206	195	148	101
<i>Niepełnosprawność</i>	109	102	119	117	178	169	176	178

<i>Długotrwała i ciężka choroba</i>	191	179	189	184	385	331	309	306
<i>Przemoc w rodzinie</i>	8	7	5	2	29	22	15	11
<i>Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych</i>	12	8	4	11	41	31	14	40
<i>Alkoholizm</i>	10	10	11	11	26	21	18	19
<i>Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego</i>	5	4	6	5	5	6	12	7
<i>Zdarzenie losowe</i>	3	3	7	4	11	7	14	16
<i>Sytuacja kryzysowa</i>	0	2	3	3	0	6	5	5

Źródło: MGOPS w Chęcinach

Z analizy zestawienia wynika, że wśród powodów objęcia pomocą społeczną na przestrzeni ostatnich trzech lat dominującymi problemami były:

- ubóstwo,
- bezrobocie,
- długotrwała i ciężka choroba,
- niepełnosprawność.

W dalszej części problemy zostaną opisane bardziej szczegółowo. Zaznaczyć przy tym należy, że w części rodzin występuje kilka kwestii równocześnie, co stawia takie rodziny w jeszcze bardziej niekorzystnej sytuacji.

5.1 Ubóstwo

Ubóstwo jest jednym z najważniejszych i najbardziej złożonych problemów społecznych. Jest też ściśle powiązany z zagadnieniami marginalizacji i wykluczenia społecznego. Ubóstwo gospodarstw domowych w sposób szczególny uderza w wychowujące się w nich dzieci, ponieważ ogranicza i zagraża ich prawidłowemu rozwojowi i socjalizacji. Ubóstwo staje się

poważnym problemem społecznym wtedy, gdy dotyczy znacznej części społeczeństwa. Skutki biedy nie rozciągają się jedynie na jednostki nią doświadczone, ale również - zwłaszcza w sytuacji jej trwałości i pokaźnego zasięgu - na resztę społeczeństwa, w tym również na tę dobrze sytuowaną pod względem materialnym. Rodzi ona bowiem wiele niekorzystnych zjawisk, począwszy od degradacji biologicznej i społecznej ubogich oraz ich rodzin, a skończywszy na zachowaniach patologicznych takich jak np. alkoholizm, narkomania oraz przestępczość.

Ustawa o pomocy społecznej nie zawiera w swojej treści wyjaśnienia pojęcia ubóstwa. Wywnioskować można z niej, że ubóstwem jest posiadanie dochodu uprawniającego do otrzymania pomocy społecznej, a zatem każda rodzina, w której dochód na osobę nie przekracza określonego kryterium dochodowego oraz każda osoba samotnie gospodarująca, której dochód nie przekracza określonego kryterium dochodowego, żyją w ubóstwie.

Aby jednak uzyskać pomoc społeczną, oprócz ubóstwa w sytuacji życiowej wnioskodawcy musi wystąpić również co najmniej jedna z następujących okoliczności: sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, przemoc w rodzinie, potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, trudność w integracji cudzoziemców, trudność w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, alkoholizm lub narkomania, zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa, klęska żywiołowa lub ekologiczna lub inne okoliczności.

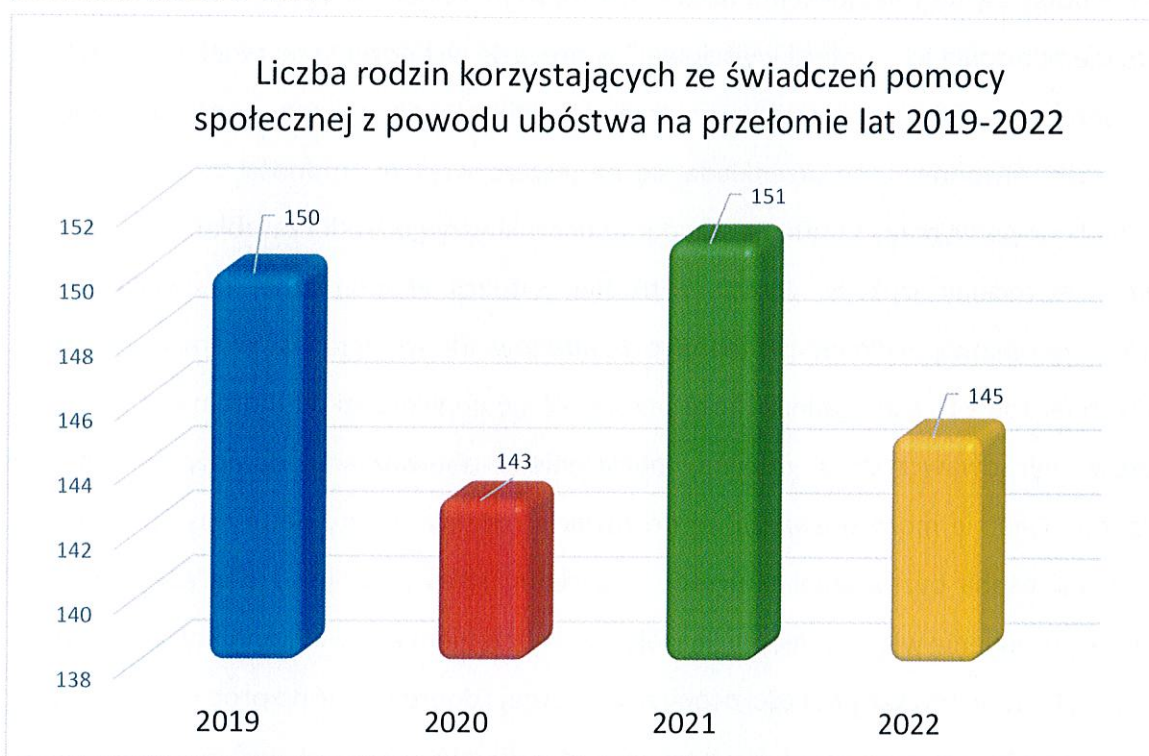
W literaturze ubóstwo określa się jako stan warunków bytowych uniemożliwiający zaspokajanie podstawowych potrzeb, funkcji życiowych.

Nieodpowiednia działalność organów państwowych może zniechęcać do poprawy swojej sytuacji materialnej (np. płaca minimalna) czy też prowadzić do bierności i niezaradności życiowej (system zasiłków i świadczeń) całych grup społecznych. Zagrożenie ubóstwem dotyczy zwłaszcza rodzin wielodzietnych i niepełnych, kręgów patologii społecznej, osoby niepełnosprawne, grupy mniejszościowe, ludzi posiadających niskie kwalifikacje zawodowe, migrantów, ludzi starych. Analizując problem ubóstwa nie możemy pominąć dynamicznie zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej kraju. Sytuacja epidemiologiczna, w jakiej znalazła się Polska od marca 2020 roku z powodu pandemii COVID-19 i związane z nią ograniczenia w istotny sposób wpłynęły na rynek pracy, wysokość wynagrodzeń, ceny i inne zjawiska, takie jak m.in. izolacja społeczna czy przemoc domowa, w sposób bezpośredni

i pośredni związane z występowaniem ubóstwa. Prawdopodobnie utrzymująca się niekorzystna sytuacja społeczno-gospodarcza kraju w znacznym stopniu przyczyni się do zwiększenia zasięgu ubóstwa w skali całego kraju.

Z rocznych sprawozdań MGOPS w Chęcinach wynika, że liczba rodzin z terenu Gminy i Miasta Chęciny korzystająca ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w latach 2020 i 2022 zmniejszyła się w stosunku do roku 2019 i 2021. Szczegółowe dane przedstawia poniższy wykres.

Wykres 6. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu ubóstwa na przełomie lat 2019-2022

Źródło: MGOPS w Chęcinach

5.2 Bezrobocie

Bezrobocie jest zjawiskiem społecznym, polegającym na tym, że część osób zdolnych do pracy i deklarujących chęć jej podjęcia nie znajduje faktycznego zatrudnienia z różnych powodów. Kожarzy się z wymiarem materialnym, ponieważ długotrwałe pozostawanie bez pracy wiąże się z finansowymi konsekwencjami, które mogą zagrażać podstawowej egzystencji. Nie mniej ważne są również aspekty społeczne i zdrowotne, zarówno te widoczne na bieżąco, jak i te odkładane w czasie. Ekonomiczne skutki bezrobocia wiążą się ściśle ze

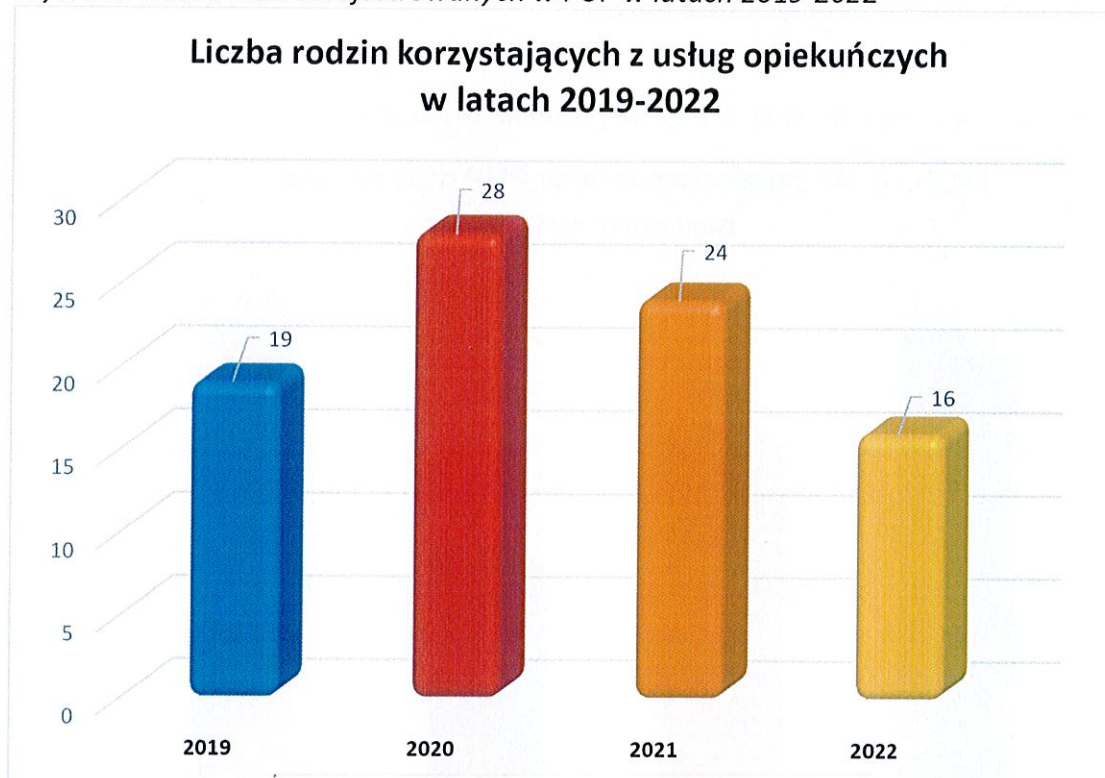
skutkami społecznymi i nie można ich od siebie rozdzielić. Bezrobocie jest bowiem jednym z zasadniczych czynników wpływających na samopoczucie osoby bezrobotnej i jej otoczenia. Oddziałuje w sposób wielowymiarowy na zdrowie i kondycję psychiczną. Oddziaływanie to może być analizowane w wymiarze makrospołecznym i jednostkowym. W przypadku niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych uwaga zostanie skupiona na tym drugim aspekcie. Indywidualne koszty bezrobocia to koszty, które ponosi bezpośrednio osoba bezrobotna (i jej rodzina) w związku z utratą pracy. Następuje gwałtowne obniżenie poziomu życia rodziny osoby bezrobotnej, konieczność rezygnacji z zaspokajania wielu dotychczas realizowanych potrzeb, w tym związanych z edukacją i kulturą. Długotrwałe bezrobocie może znacząco odbić się na wykształceniu dzieci i ich rozwoju intelektualnym, co w konsekwencji spowoduje obniżenie ich „pozycji wyjściowej” w procesie wchodzenia na rynek pracy. Osoba długo pozostająca bez pracy również traci kwalifikacje zawodowe z powodu swojej bezczynności zawodowej, co przedkłada się na jeszcze większe trudności ze znalezieniem pracy, bądź wręcz wymaga obniżenia standardu poszukiwanego źródła zarobku.

Niektóre rodziny szukając wyjścia z trudnej sytuacji ekonomicznej decydują się na emigrację zarobkową przynajmniej jednego z rodziców. Ta sytuacja jest w stanie poprawić warunki finansowe rodziny, jednak może przyczynić się do wielu szkód moralnych: nostalgii, kłopotów wychowawczych z dziećmi, obciążeniem obowiązkami domowymi jednego z rodziców. Finalnie może prowadzić to do rozbicia rodziny. Koszty natury psychologicznej jakie ponosi osoba bezrobotna to przede wszystkim: stres związany z degradacją pozycji społecznej, osłabienie więzi społecznych, izolacja z otoczeniem a nawet konflikty. W skrajnych przypadkach może dotyczyć godności osoby bezrobotnej i doprowadzić do prób samobójczych. Szczególnie niebezpiecznym jest bezrobocie wśród osób młodych, ponieważ może skutkować degradacją moralną oraz zniekształceniem procesu wchodzenia w dorosłe życie. Bezrobocie lat 90 pokazało, że to właśnie to zjawisko stanowiło podłoże patologiom społecznym, które prowadziły do potencjalnych zagrożeń bezpieczeństwa publicznego.

Bezrobocie jest zjawiskiem trudnym do zmierzenia. Statystyki najczęściej odnoszą się do skali bezrobocia rejestrowanego, przez co część osób pozostająca bez pracy nie jest ujęta. Z drugiej strony zdarzają się przypadki wpisania w szeregi bezrobotnych osób, które wykonują pracę zawodową w tzw. „szarej strefie”, czyli bez płacenia podatków. Należy też pamiętać, że istnienie dużej liczby bezrobotnych pogarsza sytuację osób zatrudnionych, co przejawia się tym, że często są oni zmuszani do gorszych warunków pracy, a także do zawierania mniej

korzystnych umów o pracę. W teorii ekonomii funkcjonuje również pojęcie naturalnej stopy bezrobocia, która informuje, jaka część siły roboczej nie chce podjąć pracy za wynagrodzenie płacone w momencie równowagi na rynku pracy. Liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia są wskaźnikami pokazującymi stan bezrobocia na określony moment. W poszczególnych krajach do ustalania liczby bezrobotnych stosowane są różne metody. W Polsce podstawą szacunków są dane urzędów pracy oparte o rejestr osób bezrobotnych. W przypadku gminy Chęciny dane dotyczące osób bezrobotnych rejestrowane są przez Powiatowy Urząd Pracy w Kielcach oraz Główny Urząd Statystyczny.

Wykres 7 Liczba osób zarejestrowanych w PUP w latach 2019-2022

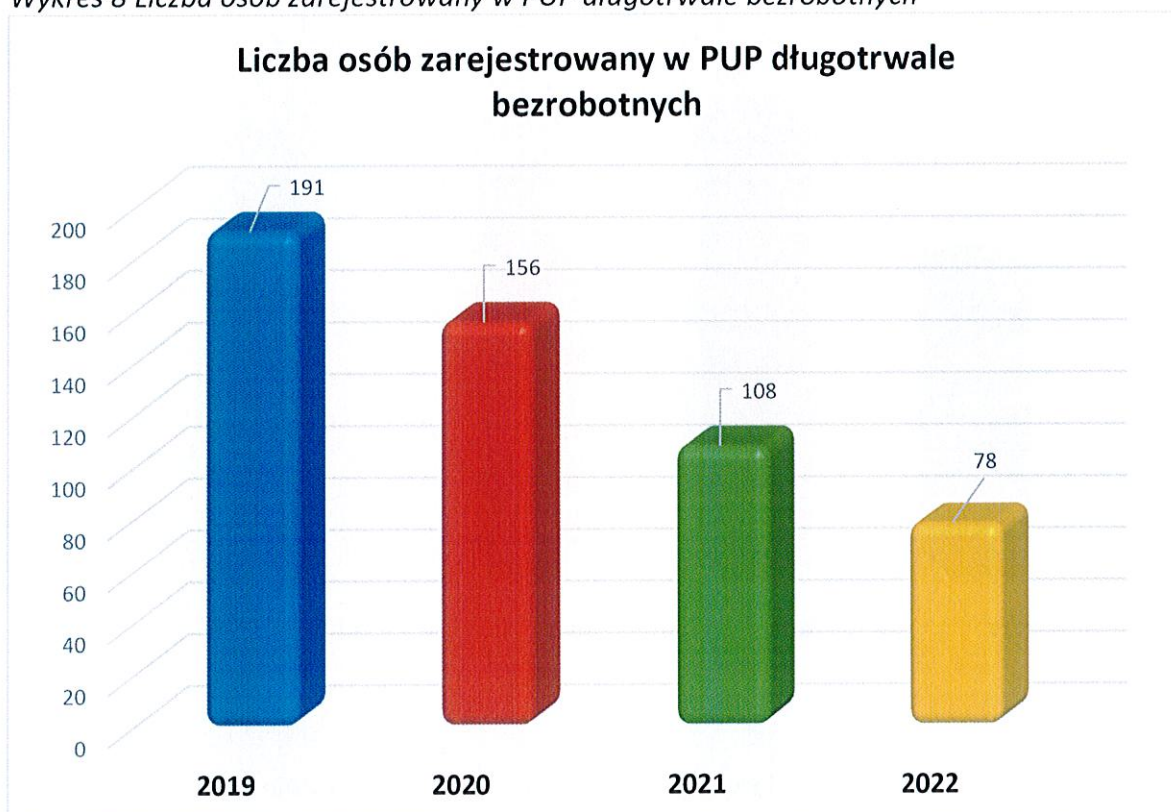
Źródło: PUP Kielce

Analizując poniższe dane łatwo zauważyć, że liczba osób zarejestrowanych w PUP w Kielcach z roku na rok maleje.

Jak wyjaśniono wcześniej, długotrwałe pozostawanie bez pracy niesie ze sobą szczególne zagrożenie dla osoby bezrobotnej oraz w sposób pośredni dla całej rodziny, która odczuwa skutki tego problemu. Zjawisko to wiąże się często z obniżeniem stopy życiowej rodziny oraz niejednokrotnie, jest nierozdzielnie powiązane z innymi problemami, takimi jak np. ubóstwo, alkoholizm, przemoc w rodzinie itp. Przedłużający się okres bezrobocia może te

zjawiska dodatkowo nasilać. Początkowy szok spowodowany zwolnieniem z pracy zastępowany jest niejednokrotnie krótką fazą optymizmu i wiary w znalezienie nowego zatrudnienia, a następnie okresem pesymizmu i utraty nadziei. Ostatecznie długotrwałe bezrobocie prowadzi do bezradności co może mieć w dłuższej perspektywie destrukcyjny wpływ na funkcjonowanie rodziny. Obecnie, jako osobę długotrwałe bezrobotną należy traktować mieszkańca, aktywnie poszukującego pracę przynajmniej przez 12 miesięcy. Osoby takie mogą mieć większe problemy z powrotem na rynek pracy. Chęć ich aktywizacji wymaga również większego zaangażowania powiatowych służb zatrudnienia oraz pracowników gminnego ośrodka pomocy społecznej. Jak wynika z poniższego wykresu, liczba osób długotrwałe pozostających bez pracy stale maleje.

Wykres 8 Liczba osób zarejestrowany w PUP długotrwałe bezrobotnych

Źródło: PUP Kielce

Tab. 14 Charakterystyka osób bezrobotnych w Gminie Chęciny w latach 2019-2022

Liczba mieszkańców Gminy Chęciny zarejestrowanych w PUP:	2019	2020	2021	2022
Uprawnionych do zasiłku	91	115	64	40
Poprzednio pracujących	384	348	231	200
Zarejestrowanych w okresie 12 miesięcy od ukończenia nauki	20	17	13	8
Do 27 r.ż., które ukończyły szkołę wyższą	5	7	7	3
Bezrobotnych do 25 r.ż	73	44	40	31
Po 50 r.ż.	91	89	59	45
Bez kwalifikacji zawodowych	128	89	57	49
Bez doświadczenia zawodowego	101	67	53	45
Z wykształceniem podstawowym	80	59	34	34
Samotnie wychowujących dziecko	45	34	22	28
Niepełnosprawnych	19	16	20	15

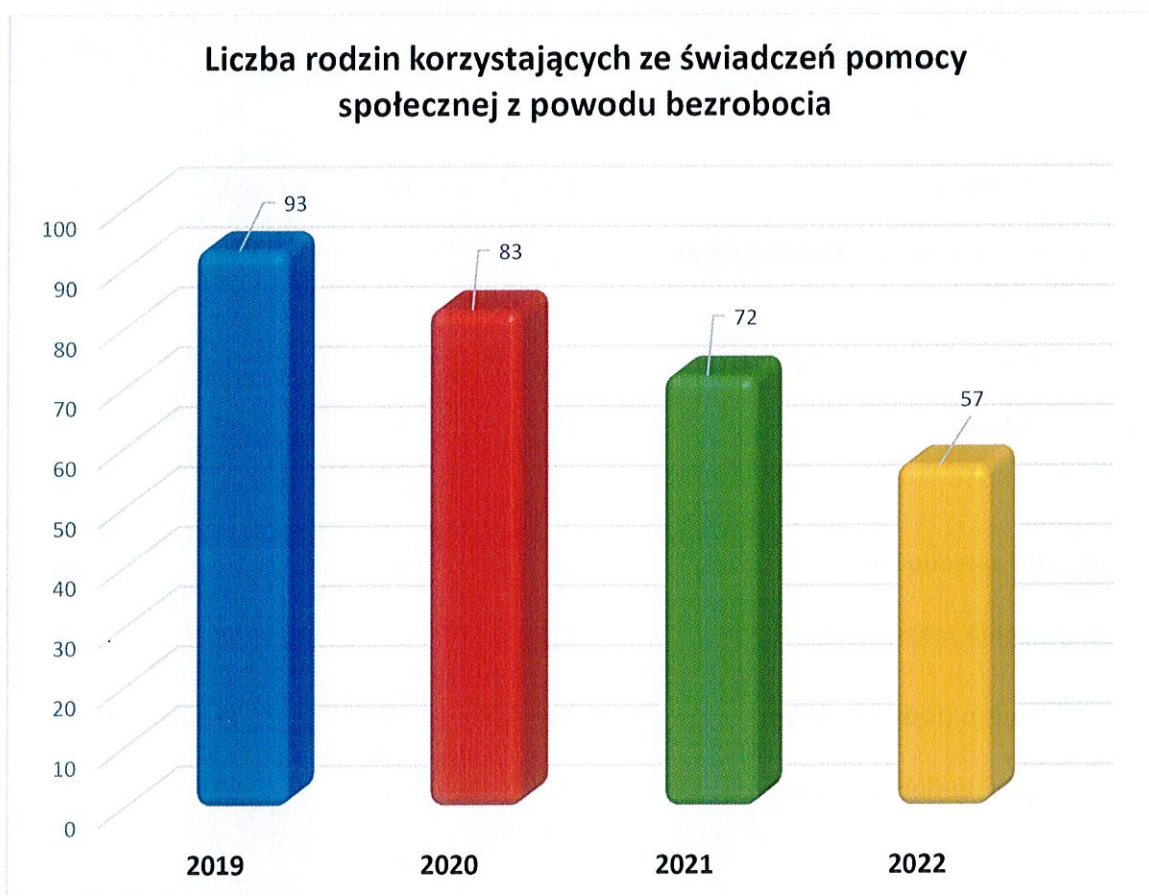
Źródło: PUP Kielce

Analizując powyższe dane można zauważyć, że w 2022r. osoby, które poprzednio pracowały stanowiły 91,7% wszystkich osób zarejestrowanych w PUP, natomiast 43,1% stanowiły osoby bez kwalifikacji i doświadczenia zawodowego. Należy również nadmienić, że wśród wszystkich zarejestrowanych w PUP w Kielcach prawie 7% było osobami niepełnosprawnymi.

Sytuacja klientów pomocy społecznej, którzy borykają się z problemem bezrobocia jest na bieżąco monitorowana przez pracowników socjalnych MGOPS w Chęcinach. Oprócz całego wachlarza pomocy finansowej i rzeczowej osoby te mogą wziąć udział w szkoleniach oferowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Kielcach oraz inne instytucje działające w tym obszarze.

Poniżej przedstawiono liczbę rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu bezrobocia. Analizując dane można zauważyć, że liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu bezrobocia w latach 2019-2022 z roku na rok malała. Może się to wiązać ze zmniejszeniem ogólnej liczby bezrobotnych w Gminie Chęciny.

Wykres 9. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu bezrobocia od 2019 do 2022r.

Źródło: MGOPS Chęciny

5.3 Problemy osób starszych, niepełnosprawnych oraz długotrwale i ciężko chorych

Dane demograficzne z ostatnich lat przedstawione w jednym z początkowych rozdziałów wskazują na problem starzenia się społeczeństwa na terenie gminy Chęciny. Jak wiadomo osoby starsze są bardziej narażone na choroby, co często prowadzi także do niepełnosprawności. Starość wiąże się z niższą aktywnością i sprawnością fizyczną, a w konsekwencji często z marginalizacją osób starszych jako zbiorowości. W związku z migracją ludzi młodych wzrasta ilość osób starszych, samotnie mieszkających, które często wymagają opieki. Na terenie gminy zauważalny jest problem zapewnienia opieki, który z biegiem lat może narastać.

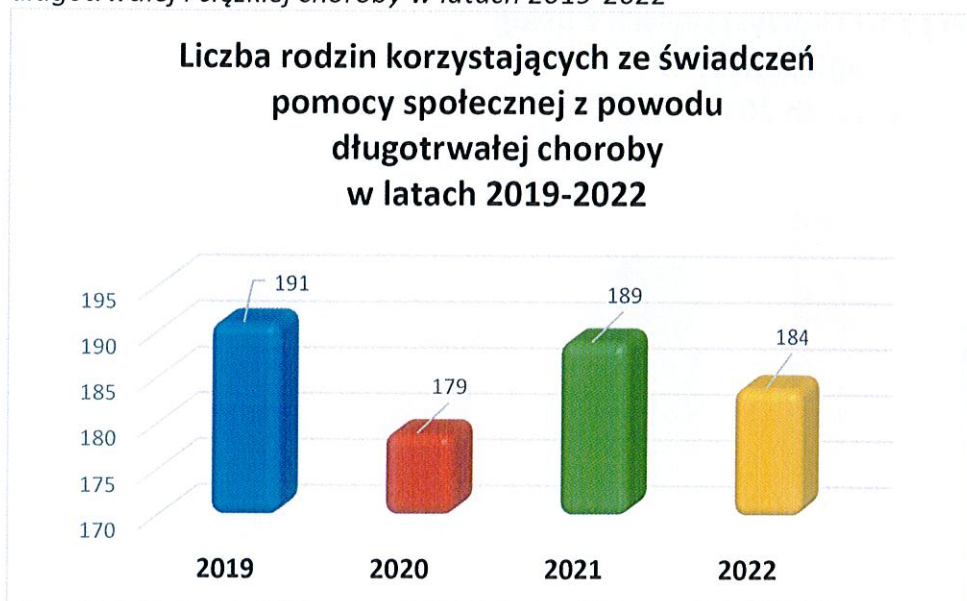
Problem długotrwałej choroby dotyczy osób, które z powodu posiadanego schorzenia pozostają przez długi czas pod opieką lekarską, a choroba, na którą cierpią, często nie jest

możliwa do całkowitego wyleczenia, a jedynie minimalizowane są jej objawy. Ciężka choroba natomiast to taka, która zagraża życiu człowieka. Otrzymanie pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby jest uzależnione również od tego, w jakim stopniu posiadane schorzenie utrudnia życie wnioskodawcy. Uwzględniane są takie okoliczności jak: wydatki ponoszone w związku z zakupem leków, wydatki związane z wyjazdami do specjalistów, utrudnienie w podjęciu zatrudnienia.

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych definiuje osoby niepełnosprawne, jako osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej. Osoby niepełnosprawne to również te, które uzyskały orzeczenie o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów oraz dzieci posiadające orzeczenie o niepełnosprawności przed ukończeniem 16 roku życia.

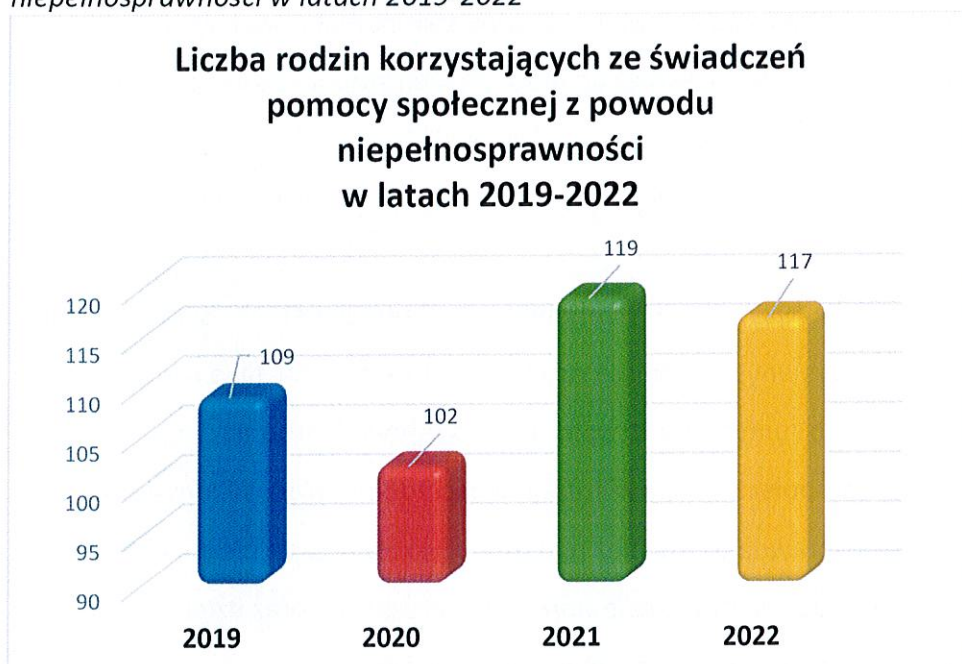
Dane z MGOPS w Chęcinach wskazują, że w ostatnich latach długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność są jednymi z najczęściej występujących przyczyn trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin, a jednocześnie najczęstszymi powodami ubiegania się o pomoc społeczną. Co ważne, w ciągu ostatnich lat zmniejszyła się liczba rodzin otrzymujących pomoc i wsparcie z powodu z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby. Zwiększyła się za to liczba rodzin, która korzysta ze świadczeń MGOPS w Chęcinach z powodu niepełnosprawności.

Wykres 10. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu długotrwałej i ciężkiej choroby w latach 2019-2022

Źródło: MGOPS Chęciny

Wykres 11. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2019-2022

Źródło: MGOPS Chęciny

Samotnej osobie niepełnosprawnej oraz przewlekle chorej, która wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Wykres 12. Liczba rodzin korzystających z usług opiekuńczych w latach 2019-2022

Źródło: MGOPS Chęciny

Analizując powyższe dane można zauważyć, że w 2022r. znacznie spadła liczba rodzin korzystających z usług opiekuńczych przyznawanych przez MGOPS w Chęcinach. Może być to związane z większym dostępem do innych, bezpłatnych świadczeń oferowanych przez tutejszy Ośrodek.

Proces starzenia się społeczeństwa powoduje zapotrzebowanie na podstawowe usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania. Rzutuje to bezpośrednio na kierunek pomocy społecznej. Dla gminy wskaźniki te (liczba osób w wieku poprodukcyjnym w gminie, liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w poprzednich latach, liczba osób umieszczanych w domach pomocy społecznej w poprzednich latach itp.) pozwalają prognozować liczbę osób wymagających pomocy w postaci usług podstawowych i specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym psychiatrycznych, asystentury, pomocy sąsiedzkiej, opieki wytchnieniowej. Głównym powodem wzrostu zapotrzebowania na usługi jest izolacja w czasie pandemii, brak zainteresowania potrzebującymi członkami rodziny, samotność, brak dostępności do lekarzy. W odpowiedzi na zwiększone zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze w latach 2019-2022 dzięki funduszom zewnętrznym realizowano usługi opiekuńcze, usługi asystenta osobistego, opiekę wytchnieniową, rehabilitację w domu uczestnika i system teleopieki.

Osobie wymagającej całodobowej opieki, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej. Dom Pomocy Społecznej świadczy usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu (określonego rozporządzeniem Ministra), w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb osób w nim przebywających. W latach 2019-2022 liczba osób umieszczonych w domach pomocy społecznej kształtowała się na podobnym poziomie. W 2022r. MGOPS w Chęcinach ponosiła odpłatność za pobyt w DPS 27 osób.

Na podstawie informacji z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności w Kielcach w 2022 roku wydano łącznie 512 orzeczeń, w tym 162 ze stopniem znacznym, umiarkowanym 303 oraz 47 z lekkim stopniem niepełnosprawności. Najczęstszą przyczyną niepełnosprawności było upośledzenie narządu ruchu (176 orzeczenia), następnie choroby układu oddechowego i krążenia – 83 orzeczenia i choroby psychiczne (67 orzeczeń). Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tab. 15 Szczegółowe dane dotyczące orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydawanych mieszkańcom Gminy Chęciny w latach 2019-2022

	2019	2020	2021	2022
Liczba mieszkańców Gminy i Miasta Chęciny posiadających orzeczoney:				
stopień niepełnosprawności- ogółem	463	414	480	512
lekki stopień niepełnosprawności	61	43	43	47
umiarkowany stopień niepełnosprawności	292	285	283	303
znaczny stopień niepełnosprawności	110	156	154	162
Liczba wydanych orzeczeń według przyczyny:				
01-U – upośledzenie umysłowe	5	5	4	5
02-P – choroby psychiczne	34	47	62	67
03-L – zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	10	9	9	11
04-O – choroby narządu wzroku	9	2	7	8
05-R – upośledzenie narządu ruchu	193	157	168	176
06-E – epilepsja	4	8	8	9
07-S – choroby układu oddechowego i krążenia	90	74	86	73
08-T – choroby układu pokarmowego	21	21	17	25
09-M – choroby układu moczowo-płciowego	18	27	19	30
10-N – choroby neurologiczne	49	42	66	51
11-I – inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego	26	21	31	32
12-C – całościowe zaburzenia rozwojowe	4	1	3	5

Źródło: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kielcach

Nie ulega wątpliwości, że wzrost liczby osób starszych, niepełnosprawnych i długotrwale chorych wymaga zmian w zakresie polityki społecznej państwa. Konieczne są także zmiany w świadomości społeczeństwa i rozwijanie wśród dorosłych Polaków orientacji na przyszłość; – propagowanie idei zwiększonej odpowiedzialności za siebie na starość, odpowiedzialność za swoje ciało i psyche, wyrażającą się w stylu życia i w zachowaniach prozdrowotnych, kształtowanie relacji międzypokoleniowych, budowanie poczucia więzi społecznej, współodpowiedzialności i współzależności; – zwalczanie ageizmu, czyli dyskryminacji ze względu na wiek prowadzącej do wycofywania się osób starszych z różnych sfer życia.

5.4 Przemoc w rodzinie

Rodzina, dom rodzinny kojarzy się z bezpiecznym azylem, gwarantującym pewność, że nic złego nikogo tu nie spotka. Ludzie mają gwarancję, że na członków swojej rodziny zawsze można liczyć, że w trudnych sytuacjach można uzyskać od bliskich pomoc i wsparcie. Jednak dla niektórych osób dom rodzinny może być źródłem negatywnych, traumatycznych doświadczeń i przeżyć, źródłem przemocy. Uznaje się, że przemoc w rodzinie stanowi naruszenie praw człowieka – do życia, zdrowia, nietykalności cielesnej, a przede wszystkim naruszenie godności ludzkiej.

Przemoc w rodzinie jest jednym z podstawowych zagrożeń zarówno dla rodziny jako całości i jej poszczególnych członków. Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie została zdefiniowana jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie bądź zaniechanie działań naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych (tj. małżonka, dzieci, rodziców, rodzeństwa, powinowatych, przysposobionych oraz ich małżonków, a także innych osób wspólnie zamieszkujących i gospodarujących), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą (art.2, pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie Dz.U. z 2021 poz. 1249).

Przemoc to intencjonalne działanie lub zaniechanie jednej osoby wobec drugiej, które wykorzystując przewagę sił narusza prawa i dobra osobiste jednostki, powodując cierpienie i szkody. Muszą być spełnione cztery warunki, aby mówić o przemocy:

1. jest to intencjonalne działanie lub zaniechanie działania;
2. jedna osoba ma wyraźną przewagę nad drugą;
3. działanie lub zaniechanie jednej osoby narusza prawa i dobra osobiste drugiej;
4. osoba wobec której stosowana jest przemoc, doznaje cierpienia i szkód fizycznych i psychicznych.

Nadmienia się, że występuje nie tylko przemoc fizyczna, lecz także psychiczna, seksualna lub ekonomiczna. Przemoc w rodzinie, można również dzielić na dwa rodzaje: przemoc gorącą (występują krzyki, agresja fizyczna i słowna, jest głośna) i przemoc chłodną (nie ma tu gwałtownych emocji, krzywdzenie bliskich jest dla sprawcy przemocy narzędziem do osiągnięcia pozornie wzniosłych – uzasadniających ból i cierpienie- celów). Wbrew stereotypom ma ona miejsce nie tylko w rodzinach z tzw. marginesu społecznego, lecz także w tych dobrze sytuowanych, uważanych za „normalne” i występuje we wszystkich grupach społecznych. Przemoc w rodzinie nie jest zachowaniem incydentalnym i zwykle powtarza się według określonego schematu. W cyklu przemocy wyróżnić można:

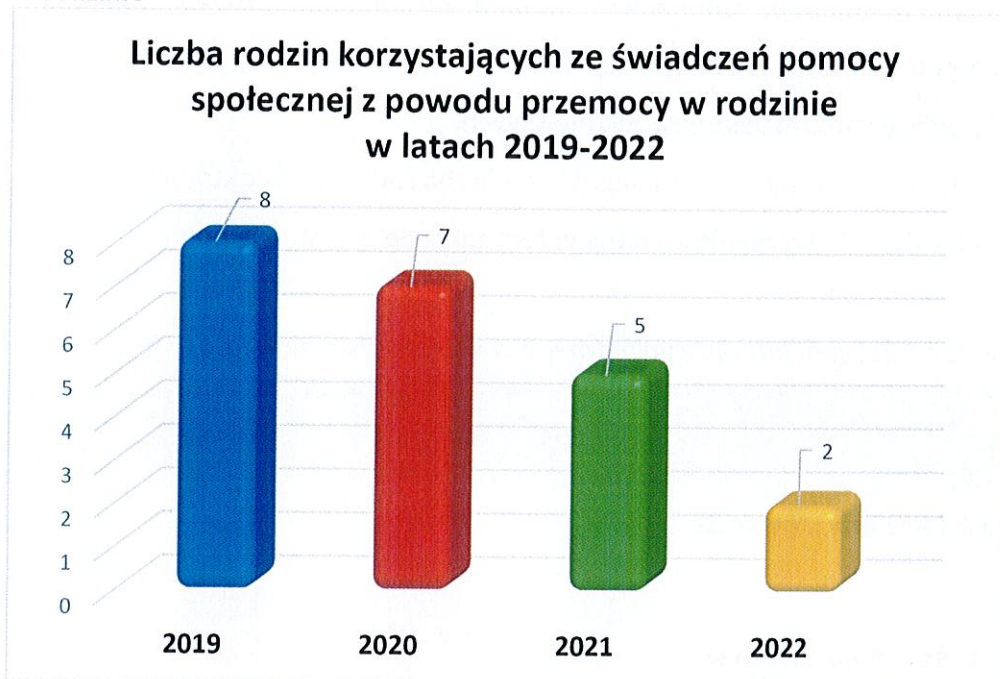
1. fazę narastania napięcia, w której zaczyna pojawiać się agresja,
2. fazę ostrej przemocy, w której następuje wybuch tej agresji,
3. fazę miodowego miesiąca, kiedy sprawca przeprosza i obiecuje poprawę.

Zgodnie z istniejącym prawem instytucja rodziny jest objęta szczególną ochroną i opieką państwa, które ma obowiązek uwzględnić w swojej polityce społecznej, zwłaszcza poprzez udzielanie szczególnej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej. Uwzględniając powyższe w celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Chęciny na lata 2021-2025. Zadaniem Państwa, a tym samym samorządów jest zatem ochrona rodziny przed zagrożeniami płynącymi z zewnątrz i wewnątrz, w tym zwłaszcza przed przemocą ze strony osób najbliższych.

Zgodnie ze sprawozdaniami prowadzonymi przez Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chęcinach w 2022 roku 2 rodziny otrzymało pomoc od Ośrodka z powodu przemocy w rodzinie. Z poniżej przedstawionego wykresu można wywnioskować, iż liczba

rodzin korzystająca ze świadczeń pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie systematycznie spada.

Wykres 13. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie

Źródło: MGOPS w Chęcinach

Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w Gminie Chęciny zajmuje się Zespół Interdyscyplinarny. Jest to grupa specjalistów podejmująca się współpracy celem udzielenia pomocy osobom lub całym rodzinom znajdującym się w kryzysie i dotkniętym problemem przemocy. Działania te skierowane są na rozwiązanie konkretnego problemu. Celem głównym zespołu interdyscyplinarnego jest efektywna współpraca instytucji i organizacji na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie, poprzez: diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie, rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym, inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Do pracy z poszczególnymi rodzinami i osobami, w stosunku do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą, lub zachodzi obawa, że stosują przemoc - Zespół

Interdyscyplinary powołuje grupy robocze, które realizują indywidualne plany pracy, w odniesieniu do każdej z rodzin.

Zespół interdyscyplinary w swojej pracy stosuje Procedurę „Niebieskie Karty”. Jest to ogół czynności podejmowanych i realizowanych w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego diagnozują sytuację i udzielają pomocy ofiarom. W sytuacji nadużywania alkoholu, kierują sprawcę do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W ciągu ostatnich pandemicznych lat zmniejszyła się liczba rodzin wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty”. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tab. 16 Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Chęciny w latach 2019-2022

	2019	2020	2021	2022
Liczba sprzedanych formularzy „Niebieska Karta-A”	63	25	51	48
Liczba wniosków do Sądu Rejonowego w Kielcach III Wydział Rodzinny i Nieletnich z prośbą o wgląd w sytuację dzieci	21	11	13	24
Liczba pism skierowanych do Prokuratury Rejonowej Kielce- Zachód oraz Komisariatu Policji w Chęcinach z informacją o możliwości popełnienie przestępstwa	40	25	40	37
Liczba wniosków skierowanych do GKRPA w Chęcinach informujących o nadużywaniu alkoholu w związku z przemocą	28	20	25	29
Liczba powołanych grup roboczych	232	98	87	152

Źródło: MGOPS Chęciny

Skala przemocy jest trudna do oszacowania, ponieważ stereotypy obyczajowe, często funkcjonujące w środowisku lokalnym czynią przemoc wobec kobiet ze strony partnerów nadal akceptowaną formą podporządkowania i przestrzegania wyznaczonych społecznie ról.

W gestii samorządu lokalnego leży podejmowanie działań mających na celu ochronę osób

dotkniętych przemocą oraz jej zapobieganie. W przypadku problematyki przemocy domowej ważne jest współdziałanie wszelkich instytucji pomocowych – policji, szkoły, służb medycznych, Ośrodka Pomocy Społecznej, Zespołu Interdyscyplinarnego oraz wszystkich, którzy w jakikolwiek sposób mogą wpłynąć lub przyczynić się do zdiagnozowania i rozwiązania problemu.

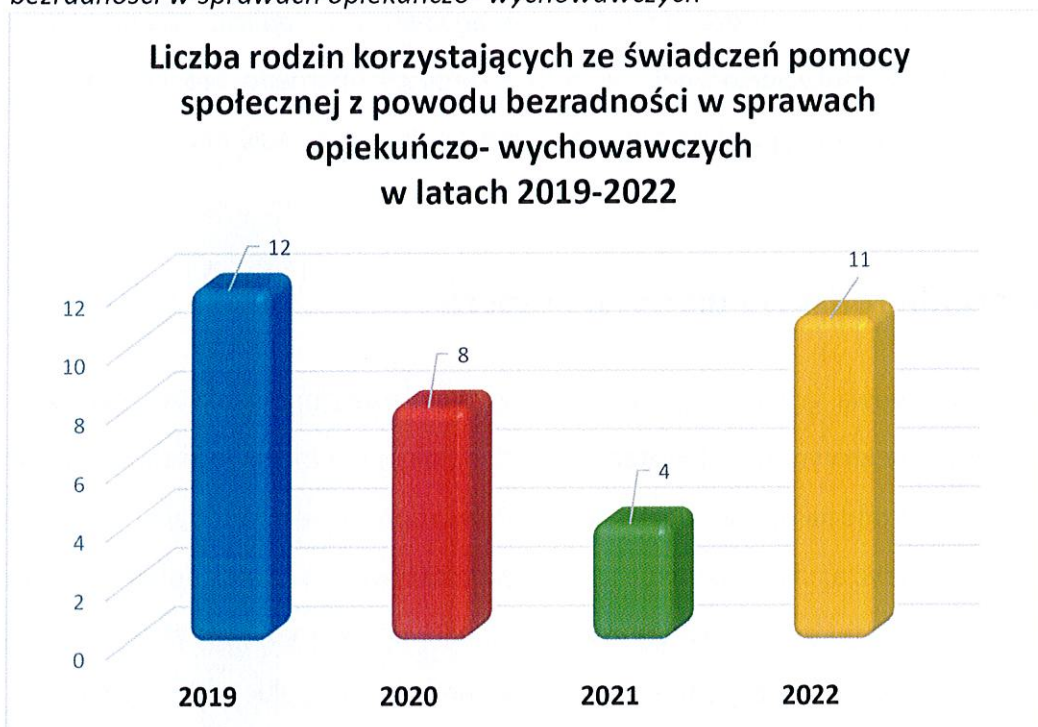
5.5 Wspieranie rodziny i piecza zastępcza

Rodzina to podstawowa grupa społeczna dla rozwoju i funkcjonowania, to najlepsze naturalne środowisko, w którym dziecko otoczone jest opieką i ma możliwość zaspokajania swoich potrzeb. Rodzina oddziałuje na dziecko w sposób świadomy i nieświadomy przekazując mu system wartości, tradycje, ukierunkowuje jego przyszłą aktywność. Jednak dokonujące się zmiany w życiu społecznym i gospodarczym niosą za sobą wiele skutków pozytywnych, ale pogłębiają też wiele zjawisk negatywnych takich jak: bezrobocie, uzależnienia, przemoc, przestępczość, które przyczyniają się do rozpadu rodziny. Dlatego nawet niewielkie zaburzenie może powodować destabilizację w rodzinie. Destrukcyjne przerwanie łańcucha więzi rodzicielsko – opiekuńczych prowadzi do zakłócenia relacji międzyludzkich.

Jednym z problemów, z którymi mogą borykać się rodziny są problemy opiekuńczo-wychowawcze. Problem ten dotyczy głównie dzieci i młodzieży, która nie ma zapewnionej należytej opieki ze strony swoich opiekunów. Jednak problem ten także dotyczy rodzin, gdzie dzieci swoim zachowaniem sprawiają tak duże kłopoty, z którymi opiekunowie nie są w stanie sami sobie poradzić.

W 2022 roku z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chęcinach udzielił wsparcia 11 rodzinom. Należy zauważyć, że w latach 2020-2021 zmalała liczna rodzin korzystających ze wsparcia Ośrodka z tej właśnie przyczyny w stosunku do rodzin, które korzystały z tego powodu w 2019r.

Wykres 14. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo- wychowawczych

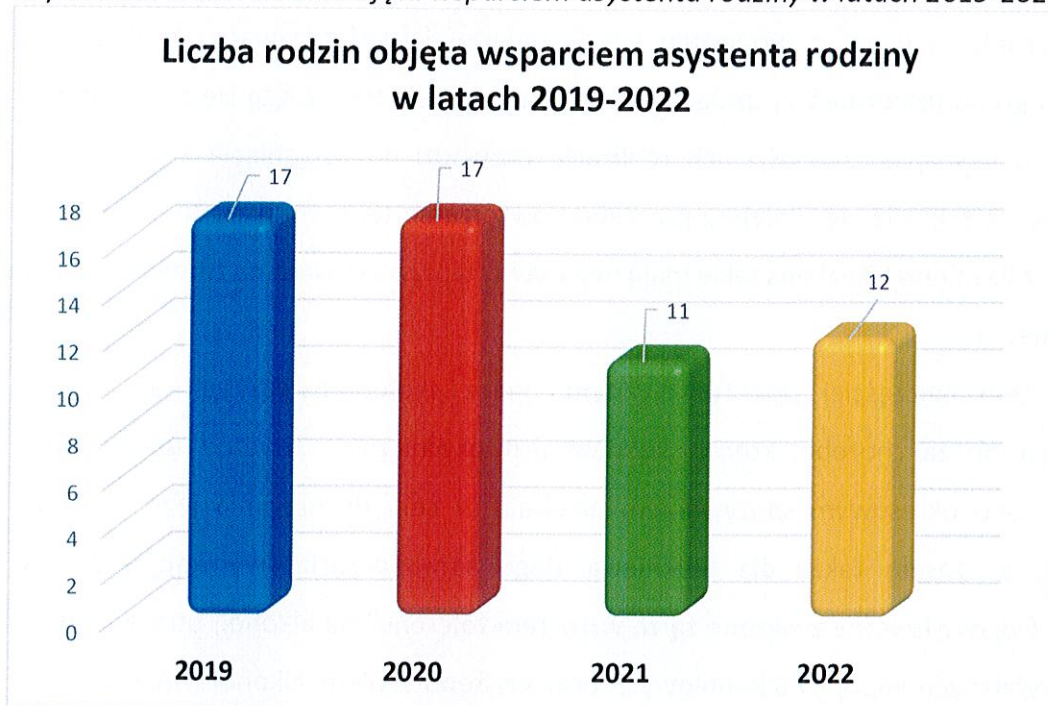

Źródło: MGOPS Chęciny

Przyczyną zmniejszenia się liczby rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jest wsparcie w formie asystenta rodziny. Asystentura rodziny polega na towarzyszeniu rodzinie z dziećmi w poszukiwaniu rozwiązań trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem mocnych stron członków rodziny, zasobów rodziny pochodzenia i rodziny dalszej, społeczności lokalnej i zasobów instytucjonalnych. Głównym celem asystentury jest podniesienie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych, prowadzenia gospodarstwa domowego, radzenia z sytuacjami dnia codziennego rodziców lub opiekunów dzieci. Efektem jest odzyskanie przez osoby przyjmujące pomoc kontroli nad własnym życiem, które pozwala im być samodzielnymi oraz tak wypełniać role rodzica, aby środowisko rodzinne sprzyjało rozwojowi i bezpieczeństwu dzieci.

Liczba rodzin w latach 2019-2020 objętych wsparciem asystenta rodziny utrzymywała się na tym samym poziomie. W roku 2021 i 2022 możemy zaobserwować ich spadek. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 15. Liczba rodzin objęta wsparciem asystenta rodziny w latach 2019-2022

Źródło: MGOPS Chęciny

Podjęmowane przez asystenta działania są ukierunkowane na wsparcie rodziny naturalnej oraz uniknięcie takich sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić własną rodzinę. Umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej nie oznacza, bowiem rozwiązania problemu rodziny. Takie rozwiązanie należy traktować, jako przejściową formę zabezpieczenia dziecka. Mając na uwadze więzi emocjonalne dziecka z rodziną i środowiskiem, w takich przypadkach konieczne jest motywowanie rodziców do zmiany oraz tworzenie warunków do prawidłowego rozwoju dziecka w rodzinie naturalnej, dających szansę na jego powrót do domu.

5.6 Uzależnienia

Zgodnie z definicją Encyklopedii PWN uzależnienia oznaczają zaburzenie zdrowia, stan psychologicznej albo psychicznej i fizycznej zależności od jakiegoś psychoaktywnego środka chemicznego, przejawiający się okresowym lub stałym przymusem przyjmowania tej substancji w celu uzyskania efektów jej działania lub uniknięcia przykrych objawów jej braku (abstynencyjne objawy). Potocznie definicja ta odnosi się do narkotyków, alkoholu czy leków, jednak termin ten ma szersze znaczenie. Może dotyczyć między innymi hazardu, gier czy internetu. Jest to zagadnienie z pogranicza medycyny oraz socjologii. Uzależnienie to choroba utrudniająca prawidłowe funkcjonowanie psychiczne, fizyczne i społeczne. Bardzo często

osoba uzależniona nie zdaje sobie sprawy ze zgubnych skutków swojego nałogu i swoje działania ukierunkowuje na wykonywaniu jakiejś czynności bądź zażywaniu konkretnego środka. Nową grupą uzależnień są uzależnienia behawioralne, które wiążą się z nałogowym wykonywaniem pewnych czynności. Ich realizacja prowadzi do osiągnięcia krótkotrwałej euforii. Następnie pojawia się silniejsza potrzeba powtórzenia tej czynności, co ostatecznie prowadzi do uzależnienia. Działania takie mają negatywny wpływ zarówno na zdrowie fizyczne jak i psychiczne.

Uzależnieniem najczęściej „identyfikowanym” przez społeczeństwo jest alkoholizm. Uznawany jest on za chorobę, której skutkiem jest psychiczne i fizyczne uzależnienie. Przejawia się ono okresowym spożywaniem alkoholu w celu doznawania jego działania psychicznego, a czasem także dla uniknięcia złego samopoczucia, wynikające z jego odstawienia. Objawy fizyczne związane są ze wzrostem tolerancji na alkohol, utratą kontroli nad ilością wypijanych napojów alkoholowych oraz występowaniem Alkoholowego Zespołu Abstynencji po odstawieniu alkoholu. Najczęściej spotykanymi zagrożeniami związanymi z nadużywaniem alkoholu są: rozpad rodziny; łamanie norm obyczajowych i prawnych; zagrożenie życia; utrata pracy.

Rodziny osób z problemem uzależnienia od alkoholu pozostają w kręgu zainteresowań Miejsko- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chęcinach. Instytucja ma możliwości objąć rodzinę pracą socjalną, wsparciem finansowym, poradnictwem oraz działaniami motywującymi do podjęcia walki z uzależnieniem członka rodziny. Rodzina osoby uzależnionej jest silnie powiązana różnymi zależnościami z osobą pijącą i wypracowuje sobie różne sposoby aby się przystosować do funkcjonowania z członkiem rodziny uzależnionym od alkoholu.

Zjawisko współuzależnienia jest to zjawisko zaburzonej adaptacji do trudnej sytuacji, gdzie utrwalają się pewne specyficzne wzorce funkcjonowania, które rozwijają się w okresie utrzymania relacji z osobą uzależnioną.

W związku z tym, pomoc dla osób z problemem alkoholowym musi obejmować całą rodzinę, muszą to być działania kompleksowe i długotrwałe.

Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chęcinach udzielał pomocy i wsparcia mieszkańcom z powodu alkoholizmu. Należy zauważyć, że na przestrzeni ostatnich czterech lat liczba rodzin korzystających ze wsparcia z powodu alkoholizmu utrzymywała się na zbliżonym poziomie. Porównując poniższą tabelę do szacowanej skali alkoholizmu wynika, iż pomoc trafia jedynie do niewielkiego odsetka osób uzależnionych oraz ich rodzin.

Tab. 17 Liczba rodzin korzystających ze wsparcia MGOPS w Chęcinach z powodu alkoholizmu w latach 2019-2022 i liczba osób w tych rodzinach

	2019	2020	2021	2022
Liczba rodzin	10	10	11	11
Liczba osób w rodzinach	26	21	18	19

Źródło: MGOPS Chęciny

Ważnym aspektem rozwiązywania problemów alkoholowych są działania profilaktyczne mające na celu zapobieganiu uzależnieniom. Planując takie działania dla dzieci i młodzieży można wykorzystać proces uczenia się rówieśniczego, który umożliwia samodzielne wyciągnięcie wniosków dotyczących szkodliwości alkoholu.

Na podstawie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi działa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, której podstawowym zadaniem jest prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, w szczególności poprzez: podejmowanie czynności mających na celu zmotywowanie osoby z problemem uzależnienia od alkoholu do podjęcia leczenia odwykowego; podejmowanie czynności zmierzających do wydania orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu; opiniowanie zgodności lokalizacji punktów sprzedaży napojów alkoholowych; udział przedstawicieli komisji w pracach grup roboczych zespołu interdyscyplinarnego.

Skala problemu uzależnień jest trudna do zmierzenia, ponieważ osoby których problem ten dotyczy bezpośrednio często starają się ukrywać ten fakt przed innymi ludźmi. W związku z tym niezwykle trudno określić jest dokładną liczbę uzależnionych mieszkańców.

Zjawisko uzależnienia osób od zażywania substancji psychoaktywnych jest zjawiskiem trudnym do zdiagnozowania i oszacowania jego skali. Wiele informacji dotyczących tego problemu nie trafia do ośrodka pomocy społecznej. Problem ten dotyczy szczególnie ludzi młodych, często osób nieletnich. Rodziny nie zawsze sięgają po pomoc instytucjonalną, z różnych przyczyn. W środowiskach wiejskich, w małych, lokalnych społecznościach problemy tego typu są dla rodzin wstydliwe, często rodzina nie wie jak ma postępować z członkiem rodziny sięgającym po substancje odurzające.

6. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII MIESZKAŃCÓW GMINY CHĘCINY

Badania społeczne realizowane wśród mieszkańców Gminy i Miasta Chęciny służyły socjologicznej analizie najistotniejszych problemów Gminy. Oprócz diagnozy problemów społecznych celem badań było również uświadomienie mieszkańcom potrzeby przygotowania przez Gminę „systemowych” i długofalowych sposobów rozwiązywania problemów społecznych jej mieszkańców oraz ich uwrażliwienie na potrzeby osób marginalizowanych społecznie i zawodowo oraz skłonienie do myślenia nad sposobami ich rozwiązywania. Badania tworzyły wśród mieszkańców „atmosferę akceptacji” na etapie opracowywania Strategii, która powinna ułatwić realizację Strategii na etapie jej wdrażania. Zastosowana technika, to sondaż ankietowy, natomiast narzędziem badawczym był poprawny metodologicznie kwestionariusz ankiety, który został udostępniony w formie elektronicznej na stronie internetowej MGOPS w Chęciny oraz Gminy Chęciny. Tematyka badań była na tyle neutralna, by nie wzbudzała niepokoju, a spotkała się ze zrozumieniem i życzliwością. W sumie pozyskano 37 kompletnych i umożliwiających dokonanie analizy kwestionariuszy ankiet.

W badaniu wzięło udział 37 respondentów: 18 kobiet i 19 mężczyzn, Badana grupa była zróżnicowana pod względem wieku. Wiek największej liczby respondentów utrzymywał się przedziale 25-40 lat (51,4%). Kolejną liczną grupą wiekową byli ankietowani w wieku 41-59 lat (35,1%). W grupie badanej dominowało wykształcenie wyższe (56,8 %) oraz średnie (35,1 %). Jedna osoba ankietowana posiadała wykształcenie podstawowe, a dwie zasadnicze zawodowe. Żadna z osób biorących udział w badania nie posiadała wykształcenia gimnazjalnego. Głównym źródłem utrzymania największej liczby respondentów była praca najemna w sektorze publicznym (35,1 %), praca najemna w sektorze prywatnym (29,7 %) oraz własna działalność gospodarcza (16,2%).

40,5% respondentów określa warunki życia w Gminie Chęciny jako dobre, 43,2 % jako przeciętne, a 4 ankietowanych określa warunki życia w Gminie Chęciny jako złe. Według ankietowanych do najważniejszych problemów społecznych Gminy należą: bezrobocie (48,6%), problemy wieku podeszłego/ izolacja społeczna osób starszych (35, 1%), uzależnienia (32,4%), ubóstwo (27%), bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz (18,9%) oraz brak poczucia bezpieczeństwa

publicznego (1809%). Respondenci uważają, że niektórzy ludzie nie mogą wydostać się z ubóstwa z powodu niezaradności życiowej (51,4%), lenistwa, niechęci do podejmowania pracy (48,6%), uzależnień (40,5%), jak również z powodu „dziedziczenia biedy” (29,7%) i braku pracy (27%).

Respondenci uważają, że do najczęstszych przyczyn występowania problemu uzależnień na terenie Gminy należy zaliczyć niezaradność życiową (54,1%), indywidualne skłonności do popadania w nałogi (48,6%), a także bezrobocie, utratę pracy (40,5%). Według ankietowanych winno się podejmować szereg działań na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin, a w szczególności zwrócić uwagę na profilaktykę dzieci i młodzieży/ szerszą ofertę zagospodarowania czasu wolnego (59,5%), pomoc psychologiczno- terapeutyczną (48,6%), profilaktykę dorosłych/ kształtowanie świadomości wśród dorosłych (48,6%).

Osoby ankietowane w większości (54,1%) uważają, że poziom bezrobocia w Gminie Chęciny jest przeciętny, 24,3% badanych uważa, że poziom ten jest wysoki, natomiast 10,8% twierdzi, że poziom bezrobocia jest niski. Według nich, aby poprawić sytuację osób bezrobotnych w Gminie Chęciny należałoby utworzyć więcej miejsc pracy (73%), stworzyć korzystniejsze warunki pracy dla absolwentów szkół (35,1%), organizować prace społecznie użyteczne (27%) oraz stworzyć korzystniejsze warunki do założenia własnej działalności gospodarczej.

Do problemów najczęściej dotyczących osoby niepełnosprawne respondenci zaliczają: małą liczbę zakładów pracy chronionej (48,6%), brak odpowiednich ofert pracy dla takich osób (40,5%), izolację społeczną (37,6%), a także bariery architektoniczne (32,4%). Respondenci uważają, że większa liczba ofert pracy dla osób niepełnosprawnych (48,6%), likwidacja barier architektonicznych (40,5%), zapewnienie im większego dostępu do wszechstronnej rehabilitacji (29,7%) oraz zapewnienie pomocy psychologicznej, pedagogicznej i innej pomocy specjalistycznej pozwoli niepełnosprawnym mieszkańcom na ich pełniejszy udział w życiu Gminy.

Po przeanalizowaniu zgromadzonego materiału empirycznego stwierdza się, iż większość respondentów, do przyczyn bezradności rodziców w sprawach opiekuńczo- wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego zalicza niskie umiejętności rodzicielskie/ wychowawcze (54,4%), uzależnienia (43,2%), bezrobocie (32,4%), ubóstwo (32,4%), jak również konflikty w rodzinie (27%). Ankietowani odpowiedzieli, że większa liczba odpowiednich ofert pracy (40,5%), wsparcie, poradnictwo specjalistyczne, edukacja rodzin

(35,1%), szersza oferta alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży (35,1%), a także większa dostępność do konsultacji psychologiczno- pedagogicznych (27%) poprawiłaby sytuacje rodzin z trudnościami wychowawczymi w Gminie. Wśród najczęściej dostrzeganych przez respondentów negatywnych zjawisk odnoszących się do dzieci i młodzieży są wulgarność/ agresja (54,1%), uzależnienie od Internetu, gier komputerowych, telefonu (54,1%), zaniedbania wychowawcze (40,5%), sięganie po substancje uzależniające (35,1%) oraz wandalizm (29,7%). Wskazują, że działania takie jak aktywizacja osób bezrobotnych (45,9%), zwiększenie bazy placówek opiekuńczo- wychowawczych (40,5%), szersza oferta spędzania czasu wolnego dla rodzin (37,8%) oraz wsparcie, poradnictwo specjalistyczne, edukacja rodzin poprawiłyby sytuację rodzin wielodzietnych i niepełnych.

Ankietowani oceniają, że oferta Gminy w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3 nie zaspokaja (51,4%) potrzeb mieszkańców. 40,5% respondentów nie ma w tym temacie zdania, a 8,1% twierdzi, że Gmina zaspakaja potrzeby w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3. Blisko 49% ankietowanych ocenia ofertę edukacyjną szkół w Gminie jako przeciętną, 21,6% uważa, że oferta ta jest dobra, natomiast 18,9% badanych twierdzi, że oferta edukacyjna szkół w Gminie jest zła.

44,4% respondentów słyszało o przypadkach przemocy w rodzinie w najbliższym otoczeniu, natomiast 30,6% nie zna takich przypadków. Pod rozwagę należy oddać fakt, iż prawie 14% badanych osób zna przypadki, w których występuje przemoc. Według nich izolowanie osób stosujących przemoc (54,1%), zwiększenie dostępności do poradnictwa prawnego, socjalnego, terapeutycznego (43,2%), zapewnienie schronienia osobom doznającym przemocy (35,1%), leczenie uzależnień (32,4%), jak również tworzenie placówek specjalizujących się w pomocy osobom doświadczającym przemocy to najskuteczniejsze działania jakie można podjąć wobec osób doświadczających przemocy.

Najczęstszym problemem, który dotyka osoby starsze z terenu Gminy Chęciny w opinii badanych jest samotność i izolacja społeczna (73%), jak również niepełnosprawność i choroby wieku podeszłego (51,4%). 35,1% ankietowanych uważa, że problematyczna może być także mała liczba placówek wspierających osoby starsze czy ubóstwo (27%). 21,6% respondentów uważa, że osoby starsze nie mają wsparcia ze strony rodziny.

Ponad 62% ankietowanych mieszkańców uważa, że poziom opieki zdrowotnej w Gminie Chęciny jest niedostateczny. 29,7 % uważa, że poziom ten jest dostateczny. Niewielka część ankietowanych (8,1%) twierdzi, że poziom opieki zdrowotnej w Gminie jest dobry.

Należy również nadmienić, że ponad połowa ankietowanych (54,1%) czuje się bezpiecznie na terenie Gminy. W gronie najczęściej wymienianych przyczyn braku poczucia bezpieczeństwa znalazły się zagrożenia na drodze (59,5%), brak wystarczającej liczby patroli policyjnych (54,1%) czy niewłaściwe zachowania pijących alkohol w miejscach publicznych (43,2%). W opinii respondentów na zwiększenie poczucia bezpieczeństwa publicznego w Gminie Chęciny wpłynęłaby większa liczba patroli Policji (63,2%), a także rozbudowa i modernizacja monitoringu (56,8%). Respondenci proponują również w celu zwiększenia poczucia bezpieczeństwa ograniczenie dostępności sprzedaży alkoholu (43,2%).

Analizując pytanie dotyczące tego na co samorząd lokalny winien położyć największy nacisk w celu rozwiązania najważniejszych problemów społecznych, z którymi borykają się mieszkańcy Gminy Chęciny prawie połowa badanej populacji (48,6%) odpowiedziała, że należy zwiększyć dostęp do lekarzy specjalistów. Ponad 35% respondentów uważa, że samorząd powinien poprawić dostępność do opieki medycznej i wprowadzi gminne profilaktyczne programy zdrowotne. Równie ważne według ankietowanych (24,3%) jest ograniczenie bezrobocia i jego skutków i działania wspierające tworzenie miejsc pracy. Kolejnym równie ważnym dla ankietowanych działaniem jest inwestycja w infrastrukturę (drogową, wodociągową, kanalizacyjną) (18,9%), poprawa gospodarowania środkami publicznymi (16,2%). W celu rozwiązania problemów społecznych w Gminie Chęciny respondenci proponują także budowę przydrożnych chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia (16,2%) czy utworzenie placówki dla osób starszych wymagających całodobowej opieki (13,5%).

7. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest efektywną metodą pozwalającą na identyfikację słabych i silnych stron sfery społecznej Gminy Chęciny oraz szans i zagrożeń, jakie przed nią stoją.

Analiza SWOT składa się z czterech grup czynników:

- ◆ mocnych stron (z ang. strenghts) -uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią silne strony sfery społecznej i które należy wykorzystać sprzyjąc będą jej rozwojowi;
- ◆ słabych stron (z ang. weaknesses) -uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią słabe strony sfery społecznej i które nie wyeliminowane stanowiąc będą barierę jej rozwój;

◆ szans (z ang. opportunities) -uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności miasta, ale przy odpowiednio podjętych przez nią działaniach, mogą sprzyjać rozwojowi sfery społecznej w gminie Gorzyce;

◆ zagrożeń (z ang. threats) -uwarunkowań zewnętrznych, które także nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności miasta, ale które mogą stanowić zagrożenia dla jej rozwoju.

Analiza SWOT jest użytecznym instrumentem pozwalającym na wielowymiarową ocenę aktualnego stanu sfery społecznej w Gminie Chęciny oraz stanowi adekwatny punkt wyjścia do definiowania pożądanych kierunków rozwoju. W ten sposób przedmiotowa analiza ujawnia również obszary wymagające poprawy w funkcjonowaniu gminy, a także wskazuje na niezbędne działania, których podjęcie pomoże osiągnąć ustalone cele.

Tab. 18 Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ● dobre rozpoznanie przez władze i instytucje lokalne istniejących problemów społecznych w Gminie, ● współpraca instytucji oświatowych, kulturalnych oraz stowarzyszeń z instytucjami samorządu gminnego, ● wysoki potencjał turystyczny miasta, ● dobrze rozwinięta struktura oświatowa, która jest stale modernizowana, ● aktywność organizacji pozarządowych oraz nieformalnych grup funkcjonujących na terenie miasta, ● regularna organizacja wydarzeń kulturalnych i sportowych, ● spadający wskaźnik bezrobocia na terenie miasta, ● dobry dostęp do edukacji podstawowej i opieki przedszkolnej, ● funkcjonowanie żłobka publicznego, ● aktywna działalność CKiS, Biblioteki 	<ul style="list-style-type: none"> ● spadek liczby mieszkańców, ● ujemny przyrost naturalny, ● bezdomność, ● postawa obojętności części społeczności lokalnej wobec negatywnych zjawisk społecznych, ● niska atrakcyjność ofert pracy, w szczególności skierowanych do ludzimiłodych, ● brak inicjatywy do podjęcia leczenia zestrony osób uzależnionych, ● duży udział osób dotkniętych problemem niepełnosprawności i długotrwale lub ciężko chorych wśród beneficjentów MOPS; ● występowanie barier architektonicznych utrudniających osobom niepełnosprawnym dostęp dopodstawowych dóbr i usług, ● problem picia alkoholu, palenia tytoniu, zazywania innych środków psychoaktywnych wśród dzieci i młodzieży, ● problem uzależnień behawioralnych

Publicznej oraz, CHUTWU, Klubu Seniora

- dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej,
- wykwalifikowani pracownicy MOPS, członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz GKRPA, stale podnoszący swoje kwalifikacje,
- realizacja usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych,
- efektywna praca asystentów i osób wspierających niepełnosprawnych,
- realizacja licznych programów osłonowych,
- efektywna praca asystentów rodziny i pracowników socjalnych,
- system stypendialny dla dzieci,
- zapewnienie bezpieczeństwa publicznego na terenie miasta,
- funkcjonowanie punktu konsultacyjnego,
- otwartość samorządu gminnego na współpracę ze środowiskiem lokalnym,
- odpowiedzialna postawa sprzedawców napojów alkoholowych wobec sprzedaży alkoholu osobom nieletnim,
- wdrażanie programów i projektów dofinansowywanych ze środków zewnętrznych na rozwiązywanie problemów mieszkańców,
- otwartość na nowe rozwiązania

zarówno wśród dorosłych, jak i dzieci i młodzieży,

- nieumiejętność zagospodarowania czasu wolnego przez dzieci i młodzież,
- mała ilość instytucji działających w obszarze aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- niewystarczająca oferta w zakresie wzmocnienia kompetencji rodzicielskich i pomocy psychologicznej, warsztatowej, terapeutycznej,
- niski poziom motywacji do podjęcia leczenia ze strony osób uzależnionych,
- mała świadomość i gotowość społeczna w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej,
- rosnąca biurokracja,
- pogłębiający się kryzys rodziny,
- przejmowanie pewnych funkcji rodziny przez instytucje.

SZANSE

- wzrost świadomości społecznej dotyczącej problemów zdrowotnych i zagrożeń społecznych,
- możliwość korzystania z programów z zakresu pomocy społecznej współfinansowanych ze środków rządowych i unijnych,
- znacząca pozycja miasta w regionie w zakresie administracji, kultury, szkolnictwa;
- wzrost znaczenia organizacji

ZAGROŻENIA

- wykluczenie społeczne osób starszych i niepełnosprawnych,
- rosnące zapotrzebowanie na usługi społeczne wynikające ze starzenia się społeczeństwa i wzrostu liczby osób niepełnosprawnych i wymagających opieki,
- zagrożenia funkcjonowania rodziny w związku z problemem uzależnień, bezrobocia, długotrwałego ubóstwa i przemocy,

pozarządowych w sektorze pomocy społecznej,

- rozwój współpracy pracowników pomocy społecznej z instytucjami sektora publicznego, organizacjami społecznymi oraz lokalną wspólnotą,
- rozwój infrastruktury odpowiadającej zmieniającym się potrzebom społecznym,
- postępujący rozwój nowych koncepcji walki z problemami społecznymi i metodami funkcjonowania instytucji pomocy społecznej,
- wzrost wysokości płacy minimalnej,
- regulacje prawne bardziej przyjazne rodzinie,
- funkcjonowanie CHUTWU i Klubu Seniora, aktywizujące seniorów,
- prospołeczna polityka państwa,
- promowanie zdrowego stylu życia
- prowadzenie edukacji i profilaktyki przeciw uzależnieniom we wszystkich grupach wiekowych,
- budowanie świadomości społecznej dotyczącej potencjalnych zagrożeń, ich skutków i sposobu postępowania.

•niekorzystne wzorce zachowań (agresja, przemoc, uzależnienia) płynące z nowoczesnych mediów,

- wzrost dostępności substancji psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży oraz pojawianie się nowych rodzajów uzależnień,
- obniżający się wiek inicjacji alkoholowej i narkotykowej,
- rozwarstwianie się społeczeństwa, podział na biednych i bogatych;
- bierność i pasywność osób objętych pomocą społeczną, nasilanie się postaw roszczeniowych,
- występowanie zjawiska wyuczonej bezradności i uzależnienia od pomocy społecznej,
- ograniczenia prawne oraz brak stabilności przepisów, trudności w ich interpretacji,
- postępujące zjawisko przemocy szkolnej i agresji, a także autoagresji wśród dzieci i młodzieży,
- negatywny wpływ pandemii Covid-19 oraz konfliktu zbrojnego w Ukrainie na sytuację społeczno-gospodarczą oraz kondycję zdrowia psychicznego,
- delegowanie coraz większej ilości zadań władzom lokalnym w nieproporcjonalnej wielkości, w stosunku do wysokości przekazywanych środków finansowych,
- migracja młodych, wykształconych osób,
- preferowanie konsumpcyjnego stylu życia,
- niekorzystne zjawiska demograficzne.

8. WIZJA, MISJA I CELE STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Celem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Chęciny jest wyznaczenie priorytetowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania określonych problemów społecznych oraz poprawa sytuacji mieszkańców. Jej adresatem jest ogół społeczności lokalnej. Punktem wyjścia dla opracowania strategii jest diagnoza stanu faktycznego, analiza danych wynikających ze specyfiki gminy. Zebrany materiał źródłowy oraz wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy Chęciny pozwoliły wskazać grupę najważniejszych problemów społecznych pojawiających się lokalnie. Realizacja zadań zawartych w strategii planowana jest na lata 2023-2030, co powinno zapewnić możliwość długofalowych działań.

W Strategii wyróżniono:

- ◆ wizję- jest pożądanym obrazem przyszłości, który osoby biorące udział w procesie decyzyjnym pragną wykreować
- ◆ misję- stanowi cel nadrzędny przy planowaniu działań rozwojowych w gminie;
- ◆ cele strategiczne- wskazują najważniejsze obszary, których wsparcie jest niezbędne dla rozwiązywania problemów społecznych w gminie;
- ◆ cele operacyjne- są celami szczegółowymi dla celów strategicznych, zawierają propozycje kierunków działań niezbędnych do osiągnięcia poszczególnych celów operacyjnych.

Wizja jest opisem przyszłego wizerunku społecznego gminy, jaki powinien zostać osiągnięty w następstwie wdrażanej strategii rozwiązywania problemów społecznych, w roku 2028. Stanowi pewien efekt docelowy, do którego dążyć będzie cała wspólnota samorządowa, wykorzystując przy tym możliwości płynące z własnych przewag i szans pojawiających się w otoczeniu gospodarczym i społecznym gminy. Na podstawie diagnozy problemów społecznych występujących na terenie gminy sformułowana została wizja gminy, która jest rozszerzeniem misji zawartej w strategii rozwiązywania problemów społecznych na lata 2016-2022:

Zapewnienie mieszkańcom Gminy Chęciny wysokiego poziomu życia, warunków do wszechstronnego rozwoju i zaspokajania potrzeb oraz skutecznego systemu zapobiegania i rozwiązywania problemów społecznych z wykorzystaniem potencjału tkwiącego w środowisku lokalnym.

Misja samorządu skupiona jest na wspieraniu rodziny, pomocy w rozwiązywaniu problemów związanych z uzależnieniami, przemocą domową, ubóstwem czy bezrobociem. Istotna jest także pomoc osobom starszym oraz niepełnosprawnym. Wypełnienie takiej misji wymaga wdrożenia celów strategicznych oraz operacyjnych wraz z kierunkami działań.

Wprowadzanie zmian społecznych na terenie Gminy poprzez realizację celów strategicznych i operacyjnych, zaowocuje ograniczeniem skutków rozpoznanych problemów społecznych, intensyfikacją rozwoju społecznego w mieście oraz poprawą jakości życia mieszkańców.

Wdrażanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Chęciny na lata 2023-2030 opierać będzie na realizacji pięciu celów strategicznych.

I CEL STRATEGICZNY- WSPARCIE RODZIN ORAZ EFEKTYWNE PRZECIWDZIAŁANIE I ZWALCZANIE KRYZYSÓW W RODZINIE
<i>Cele szczegółowe</i>
1. Wspieranie rodzin w rozwoju kompetencji i pełnieniu ról rodzicielskich ze szczególnym uwzględnieniem rodzin przejawiających trudności opiekuńczo-wychowawcze.
KIERUNKI DZIAŁANIA: <ul style="list-style-type: none">➤ Realizacja i kontynuacja Programu Wspierania Rodziny;➤ Realizacja działań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;➤ Inicjowanie i rozwój różnych form integracji rodzin ze społecznością lokalną, organizowanie imprez integracyjnych i kulturalnych, festynów, pikników rodzinnych, spektakli, wycieczek i innych działań mających na celu integrację rodzin;

- Systematyczna współpraca Miejsko_ Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół oraz rozwijania współpracy z rodzicami;
- Edukacja rodzin skupiająca się na przekazywaniu właściwego modelu dotyczącego wypełniania ról rodzicielskich;
- Udzielanie wsparcia rodzinom będącym w ciężkiej sytuacji materialnej z sytemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych;
- Prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności przeżywającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej;
- Budowanie systemu działań wspomagających funkcjonowanie rodzin poprzez rozwój asystentury rodzinnej oraz integrację społeczności lokalnej w oparciu o działania środowiskowe;
- Organizowanie alternatywnych form spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych.

2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży właściwego dostępu do kształcenia i wszechstronnego rozwoju

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży;
- Podnoszenie jakości i warunków kształcenia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadr nauczycielskich, modernizację placówek i ich wyposażenie w niezbędny sprzęt (w tym komputerowy) oraz programy edukacyjne;
- Zapewnienie pomocy specjalistycznej, wsparcia psychologicznego dla dzieci i młodzieży;
- Zapewnienie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży (poszerzanie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych);
- Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez przyznawanie stypendiów i zasiłków szkolnych.

3. Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia i zdrowego stylu życia.

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej;
- Organizacja spotkań animacyjnych i aktywizacyjnych;
- Zapewnianie mieszkańcom dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, zwiększenie dostępności usług specjalistycznych.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
- Liczba szkoleń i warsztatów dla rodziców podnoszących ich kompetencje rodzicielskie,
- Liczba osób biorących udział w szkoleniach z zakresu kompetencji rodzicielskich,
- Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny i pomocą pracowników socjalnych (tzw. praca socjalna),
- Liczba imprez o charakterze kulturalnym,
- Liczba inicjatyw z zakresu organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży,
- Liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działanie ciągłe w okresie obowiązywania Strategii 2023-2030

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Urząd Gminy i Miasta Chęciny, MGOPS w Chęcinach, GKRPA w Chęcinach, Placówki Oświatowe, Zespół Interdyscyplinary w Gminie Chęciny, CKiS w Chęcinach, Ośrodki zdrowia.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich;
- Zmniejszenie się liczby rodzin dotkniętych problemami opiekuńczo-wychowawczymi;
- Zwiększenie szans edukacyjnych (zarówno uczniów uzdolnionych, jak i tych mających problemy w nauce);
- Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej, uzależnień oraz zdrowego stylu życia.

II CEL STRATEGICZNY- ROZWIJANIE ZINTEGROWANEGO SYSTEMU WSPARCIA NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I STARSZYCH W ŚRODOWISKU LOKALNYM

Cele szczegółowe

1. *Rozwój systemu wsparcia i opieki nad osobami starszymi, niepełnosprawnymi, dotkniętymi długotrwałą chorobą.*

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- Monitorowanie sytuacji osób starszych i niepełnosprawnych, diagnoza potrzeb;
- Udzielanie wsparcia finansowego i rzeczowego osobom starszym i niepełnosprawnym przez Ośrodek Pomocy Społecznej
- Podejmowanie działań mających na celu likwidację barier architektonicznych;
- Zapewnienie dostępu do rehabilitacji i pomoc w zaopatrzeniu w sprzęt rehabilitacyjny;
- Organizacja opieki wytchnieniowej dla opiekunów osób niepełnosprawnych; tworzenie placówek wsparcia dziennego;
- Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, które działają na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych;
- Podejmowanie działań polegających na organizacji aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby niepełnosprawne (imprezy, wycieczki, spotkania integracyjne).

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu niepełnosprawności;
- Liczba zrealizowanych inwestycji w celu likwidacji barier architektonicznych;
- Liczba inicjatyw podejmowanych na rzecz aktywizacji społecznej osób starszych i niepełnosprawnych (imprezy, wycieczki, spotkania integracyjne).

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działanie ciągłe w okresie obowiązywania Strategii 2023-2030

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Urząd Gminy i Miasta Chęciny, MGOPS w Chęcinach, CKiS w Chęcinach, Ośrodki zdrowia.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych;
- Wzrost świadomości mieszkańców na temat sytuacji oraz potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych;
- Wzrost aktywności osób starszych w życiu społecznym.

III CEL STRATEGICZNY-**BUDOWA SYSTEMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW****UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY****Cele szczegółowe****1. Wsparcie dla osób i rodzin z problemami uzależnień****KIERUNKI DZIAŁANIA:**

- Promowanie profilaktycznej działalności (informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej) obejmującej tematykę rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii;
- Zapewnienie dostępu do pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu/narkotyków;
- Zapewnienie wsparcia psychologicznego czy prawnego osobom uzależnionym od alkoholu/narkotyków oraz osobom współuzależnionym;

- Podejmowanie działań mających na celu tworzenie grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami uzależnień oraz dla współuzależnionych;
- Motywowanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia (GKRPA);
- Współpraca z organizacjami pozarządowymi, które działają na rzecz osób dotkniętych problemem alkoholowym/narkomanii;
- Wsparcie działalności szkół, Policji, ośrodków zdrowia w profilaktyce uzależnień;
- Szkolenia dla pracowników socjalnych oraz członków GKRPA, realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania problemom uzależnień;
- Prowadzenie i udział w kampaniach edukacyjnych poświęconych tematyce uzależnień, promocja trzeźwości i zdrowego trybu życia;
- Realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w szkołach, świetlicach;
- Ograniczenie promocji napojów alkoholowych skierowanej do młodzieży i dzieci.

2. Wsparcie dla rodzin, w których występuje problem przemocy w rodzinie.

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- Zwiększanie skuteczności oraz dostępności pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie;
- Zagwarantowanie ochrony oraz udzielenia pomocy osobom, które doświadczają przemocy w rodzinie (m.in. pomoc materialna, prawna, opieka lekarska);
- Promowanie profilaktycznej działalności (informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej) obejmującej tematykę rozwiązywania problemów związanych z przemocą w rodzinie;
- Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej oraz rehabilitacyjnej dla sprawców przemocy w rodzinie;
- Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, które działają na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- Prowadzenie i udział w kampaniach edukacyjnych poświęconych tematyce przemocy w rodzinie;
- Zwiększanie kompetencji pracowników służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie (szkolenia pracowników socjalnych, ZI, GKRPA);

- Podejmowanie działań mających na celu tworzenie grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami przemocy w rodzinie;
- Wsparcie dla dzieci z rodzin, w których obecny jest problem przemocy w rodzinie.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- Liczba osób skierowanych do GKRPA;
- Liczba realizowanych działań i programów profilaktycznych;
- Liczba zrealizowanych szkoleń dla pracowników służb realizujących działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom oraz przemocy w rodzinie;
- Liczba założonych Niebieskich Kart;
- Liczba interwencji przeprowadzonych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu występowania przemocy w rodzinie.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działanie ciągłe w okresie obowiązywania Strategii 2023-2030

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Urząd Gminy i Miasta Chęciny, MGOPS w Chęcinach, GKRPA w Chęcinach, Placówki Oświatowe, Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Chęciny, CKiS w Chęcinach, Ośrodki zdrowia.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem uzależnienia od alkoholu/narkotyków oraz współuzależnionych;
- Zwiększanie świadomości mieszkańców na temat skali problemów, które niosą za sobą uzależnienia;
- Zmniejszenie się liczby osób uzależnionych od alkoholu/narkotyków;
- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie;
- Zmniejszenie się liczby osób/rodzin dotkniętych problemem przemocy w rodzinie;
- Wzrost świadomości mieszkańców na temat problemu przemocy w rodzinie.

IV CEL STRATEGICZNY-
BUDOWANIE SYSTEMU WSPARCIA DLA OSÓB BEZROBOTNYCH
Z UWZGLĘDNIENIEM ICH AKTYWIZACJI

Cele szczegółowe

1. *Rozwijanie aktywnych form pomocy skierowanych do osób bezrobotnych, podejmowanie działań na rzecz poprawy sytuacji bytowej ich rodzin i eliminowanie negatywnych skutków bezrobocia.*

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- Monitorowanie skali zjawiska bezrobocia;
- Budowanie sieci współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia;
- Działalność informacyjna dla osób bezrobotnych o możliwościach pomocowych, dostępnych formach wsparcia;
- Realizowanie szkoleń oraz warsztatów aktywizujących dla osób bezrobotnych;
- Zatrudnianie bezrobotnych w ramach aktywnych form, przeciwdziałania bezrobociu (roboty publiczne, prace interwencyjne, prace społecznie użyteczne, staże, przygotowanie zawodowe itp.).
- Doradztwo zawodowe (nauka umiejętnego wykorzystania własnych zasobów);
- Realizowanie spotkań, które mają na celu promowanie idei samozatrudnienia
- Szczególne wsparcie na rynku pracy osób:
 - niepełnosprawnych;
 - młodych, dopiero wkraczających na rynek pracy;
 - bezrobotnych po 50 roku życia;
 - bezrobotnych, które utraciły zatrudnienie w wyniku pandemii Covid-19.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia;
- Liczba osób zarejestrowanych w PUP;
- Liczba zorganizowanych szkoleń, praktyk oraz staży zawodowych;
- Liczba osób korzystających z poszczególnych form wsparcia;
- Liczba osób skierowanych do prac interwencyjnych czy społecznie użytecznych;

- Liczba osób bezrobotnych skierowanych na staż.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działanie ciągłe w okresie obowiązywania Strategii 2023-2030

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Powiatowy Urząd Pracy w Kielcach, Urząd Gminy i Miasta Chęciny, MGOPS w Chęcinach.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie się skuteczności wsparcia dla osób bezrobotnych;
- Poprawa sytuacji materialnej osób bezrobotnych i ich rodzin;
- Zwiększanie szans na rynku pracy poprzez podniesienie wiedzy i kwalifikacji w ramach kursów, szkoleń.

9. SPOSÓB REALIZACJI STRATEGII I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Chęciny będzie realizowana zgodnie z przyjętymi kierunkami działań, które powinna cechować efektywność, skuteczność i celowość. Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania będzie Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chęcinach.

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację strategii nie jest możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu, a także brak stałych, długookresowych źródeł finansowania.

Środki finansowe na realizację poszczególnych celów zawartych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Chęciny, przeznaczane będą co roku, na podstawie planów budżetowych poszczególnych jednostek wyznaczonych do ich realizacji. Podstawowym źródłem finansowania działań będą środki pochodzące z budżetu gminy, jednak pełna realizacja Strategii nie będzie możliwa bez zewnętrznych źródeł finansowania. Zakłada się, iż środki na finansowanie poszczególnych działań w ramach Strategii pochodzących będą z następujących źródeł:

- środków własnych budżetu gminy,
- dotacji z budżetu państwa,

- środków z funduszy krajowych,
- środków finansowych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

10. MONITORING I EWALUACJA STRATEGII

Monitorowanie, a więc stała obserwacja oraz kontrola procesów i zjawisk opisanych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Chęciny na lata 2023-2030 jest koniecznym działaniem pozwalającym w sposób racjonalny ocenić jakość zaproponowanych zmian oraz sensowności ich wdrożenia. Celem monitoringu jest regularna ocena przyjętych założeń, osiąganych rezultatów i realizowanych działań.

Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii, w tym m.in. oszacowanie możliwości zagrożeń, usprawnianie zarządzania, identyfikację słabych oraz mocnych stron czy wskazanie kierunków rozwoju i priorytetów działalności sektora publicznego.

Proces monitorowania Strategii, którego celem jest regularna ocena przyjętych założeń i realizowanych działań, prowadzony będzie w sposób stały i ciągły poprzez następujące działania:

- zbieranie i analizę danych ilościowych i jakościowych wybranych wskaźników oceny,
- przygotowanie i przedkładanie raportów z przebiegu realizacji zadań i działań,
- ocenę osiągniętych rezultatów,
- ocenę aktualności strategii.

Podstawowym dokumentem w procesie monitoringu będą raporty sporządzane co 2 lata, których wyniki będą stanowiły podstawę do ewentualnych prac aktualizacyjnych.

11. SPIS TABEL I WYKRESÓW

Spis tabel:

Tab.1 Liczba mieszkańców Gminy Chęciny w latach 2019-2022

Tab.2 Ekonomiczne grupy wiekowe

Tab.3 Przyrost naturalny w Gminie Chęciny w latach 2019-2022

Tab. 4 Liczba placówek oświatowych działających na terenie Gminy Chęciny

Tab. 5 Liczba zadeklarowanych pacjentów do placówek zapewniających opiekę zdrowotną w latach 2019-2022

Tab. 6 Liczba udzielonych porad w ramach podstawowej opieki zdrowotnej

Tab. 7 Baza gastronomiczna na terenie Gminy Chęciny

Tab.8 Liczba dzieci uczęszczających na zajęcia świetlicowe i liczba czytelników bibliotek w latach 2019-2022

Tab.9 Zasoby mieszkaniowe Gminy Chęciny

Tab. 10 Rodzaje przestępstw popełnionych w latach 2019-2022

Tab. 11 Liczba osób, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy w latach 2019-2022

Tab. 12 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2019-2022 oraz liczba osób w tych rodzinach

Tab. 13 Powody przyznania pomocy społecznej

Tab. 14 Charakterystyka osób bezrobotnych w Gminie Chęciny w latach 2019-2022

Tab. 15 Szczegółowe dane dotyczące orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydawanych mieszkańcom Gminy Chęciny w latach 2019-2022

Tab. 16 Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Chęciny w latach 2019-2022

Tab. 17 Liczba rodzin korzystających ze wsparcia MGOPS w Chęcinach z powodu alkoholizmu w latach 2019-2022 i liczba osób w tych rodzinach

Tab. 18 Analiza SWOT

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli

Wykres 2. Liczba dzieci uczęszczających szkół podstawowych

Wykres 3. Liczba uczniów szkoły ponadpodstawowej

Wykres 4. Liczba dodatków mieszkaniowych przyznanych w latach 2019-2022

Wykres. 5 Przesłępstwa odnotowane na terenie Gminy Chęciny

Wykres 6. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu ubóstwa na przełomie lat 2019-2022

Wykres 7 Liczba osób zarejestrowanych w PUP w latach 2019-2022

Wykres 8 Liczba osób zarejestrowany w PUP długotrwale bezrobotnych

Wykres 9. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu bezrobocia od 2019 do 2022r.

Wykres 10. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu długotrwałej i ciężkiej choroby w latach 2019-2022

Wykres 11. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2019-2022

Wykres 12. Liczba rodzin korzystających z usług opiekuńczych w latach 2019-2022

Wykres 13. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie

Wykres 14. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo- wychowawczych

Wykres 15. Liczba rodzin objęta wsparciem asystenta rodziny w latach 2019-2022

